

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körut 18.

Főszerkesztő: **VÉSZI JÓZSEF.**
Felelős szerkesztő: **BRAUN SÁNDOR.**
Kiadja: **A SZERKESZTŐSÉG.**

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

A sajtó ünnepe.

Budapest, március 17.

A sajtószabadság ünnepét ma ülte meg a fővárosi sajtó hivatalos és hivatott képviselője, a *Budapesti Újságírók Egyesülete*. Mióta az egyesület fennáll, minden évben lakomát rendez annak a nagy napnak az emlékére, amelyen a gondolat felszabadult. Az újságíróknak ez a sajtószabadság-lakomája néhány év alatt jelentős társadalmi esemény né vált ki magát, amely egy napra oda fordítja a közfigyelmet a napisajtó szerény, névtelen munkásai felé, akik különösen egész éven át irányítják a közfigyelmet, de sohasem maguk, hanem mindig mások felé. Ezen az egy napon sem a mi hiúságunk az oka annak, hogy belejutunk kissé a közérdeklődés középpontjába, hanem a közélet vezető elemeinek az a spontán részvétele, amely évről-évre dísz és jelentőséget ad a mi lakománknak.

Ma is ott láttuk vendégeink között a kormány képviselőjét, a képviselőház elnökségét, az irodalmi és tudós társaságok vezetőit és a közélet számos más illusztris alakját, akik eljöttek velünk ünnepelni. A hagyományos ünnepi beszédet a *Jókai-serleggel* ezúttal *Vézi József* országgyűlési képviselő, az Egyesület elnöke mondotta, azután *Hoitsy Pál*, majd *Hegedűs Sándor* kereskedelmiügyi miniszter, *Szatmári Mór*, *Perczel Dezső*, a képviselőház elnöke, *Beöthy Zsolt*, *Bleicher Miksa*, *Eötvös Károly* mondottak hatásos, szép beszédeket. Mindenben méltó volt a nagy alkalomhoz és eddigi jelentőségéhez ez a lakoma is, amelynek lefolyásáról a következő tudósítás számol be:

A *Budapesti Újságírók Egyesülete* ma délután 2 órakor szokott fénynyel ülte meg sajtószabadság-lakomáját a Hungária-szálló nagytermében. A lakomán részt vettek: *Hegedűs Sándor* kereskedelmi miniszter, *Perczel Dezső*, a képviselőház elnöke, *Tallian Béla*, a képviselőház alelnöke, *Rakovszky István*, az állami számvevőszék elnöke, *Beöthy Zsolt* és *Margalits Ede* egyetemi tanárok, *Vézi József*, *Láng Lajos*, *Vörös László*, *Emmer Kornél*, *Neumann Armin*, *Mandel Pál*, *Szivák Imre*, *Eötvös Károly*, *Barta Odön*, *Rátkay László* és *Sámul Lázár* országgyűlési képviselők, *Beöthy László*, a Nemzeti Színház igazgatója, királdi Herz Zsigmond vezérigazgató, vásárhelyi Wodjányer Hugó; a hírlapírók sorából *Adorján Sándor*, *Braun Sándor*, *Bleicher Miksa*, dr. *Bátaszéki Lajos*, dr. *Boros Ernő*, *Boros Samu*, dr. *Bán Zsigmond*, *Cziklay Lajos*, *Cserög Hugó*, *Déry Gyula*, *Diner József*, *Erdős Armand*, *Erős Gyula*, *Farkas Emőd*, dr. *Grätz Gusztáv*, *Gerő Odön*, *Gergely István*, *Goda Géza*, *Hollósy Géza*, *Hoitsy Pál*, *Hamvay Gyula*, *Hajdu Miklós*, *Janovics Pál*, *Jancsó Dezső*, *Illés H. Zsigmond*, *Kálnoki Henrik*, dr. *Kovács Jenő*, *Lőw Dezső*, *Lukács Sándor*, *Márkus József*, *Molnár Ferenc*, *Mandowsky Rikárd*, *Nagy Endre*, *Ováry Lipót*, dr. *Pályi Ede*, *Peissner Ignác*, dr. *Radó Antal*, *Radó Sámuel*, *Reiner Zsigmond*, *Risz József*, *Szatmári Mór*, *Szomori Emil*, *Singer Zsigmond*, *Singer Ottó*, *Seress László*, *Szabányi József*, *Somogyi Péter*, dr. *Szalai Mihály*, *Szabolcsi Miksa*, *Soltész Adolf*, *Sturm Albert*, *Timár Szaniszló*, *Thury Zoltán*.

(Az ünnepi szónok.)

Miután a társaság az izléssel terített asztaloknál elhelyezkedett, fölemelkedett helyéről *Vézi József* országgyűlési képviselő, a *Budapesti Újságírók Egyesületének* elnöke, és ünnepélyes figyelem mellett, a *Jókai-serleggel* kezében, a következő beszédet mondotta:

Tisztelt uraim! A gondolatnak világtörténetében más a beosztás, mint a népek egyetemes történetében.

A gondolat világtörténetében csak két korszakot ismerünk: az ókort, amely kezdődött a világ kezdeténél és tartott addig a napig, a meddig a sajtószabadság megszületett (Eljenzés.) és az újkort, amely kezdődött a sajtószabadság születésének napján és tartani fog a világ végeig. (Tetszés.)

Az a nap tehát, amely a sajtószabadságot hozta a világra, két örökkévalóság találkozásának a napja volt. (Tetszés.)

Azon a napon egy koporsó és egy bölcső állott egymás mellett. A koporsóban feküdt a világ legkönyvösebb babonája; a bölcsőben feküdt egy lebirhatlan erejű igazság.

A babonát egy rettegés és egy dölyf szülte. A hatalmasok rettegtek a szabad gondolatól és gögjükben azt hitték, hogy van bilincs, amely rabbá tehesse azt.

Feltalálták a cenzort, aki gyermeke volt ennek a félelemnek és eszköze ennek a gögnek.

A cenzor már a világtörténelem legelső korszakában megjelent a történelem szinpadán. Baromi türelemmel, hihetetlen kitartással végezte évezredek át munkáját ez a megfordított *Sisyphus*. A szabad eszmét alig hogy le tudta vonszolni a maga alacsonyosságának színvonalára, az a saját maga lendítő erejéből ismét felemelkedett — nem az előbbi színvonalra, hanem minden újabb lendületnél egyre magasabb és egyre tisztább légkörbe. (Élénk tetszés és éljenzés.)

A cenzor itatta meg a bürokratahat *Sokratesszel*. A cenzor mérsárolta halomra *Bethlehem* kisdeteit. A cenzor feszítette *Jézus Krisztust*. A cenzor dobta máglyára *Giordano Brunot*. Az évszázadok folyamán egyre magasabbra dagad a hekatomba és minél nagyobb volt az áldozatok rakása, annál melegebb lett a cenzor. És minél elégedettebb volt a cenzor, annál biztosabban, annál rohamosabban, annál feltartóztatatlansággal száguldott a gondolat szabadság a maga végleges, visszacsinalhatatlan diadala felé.

Addig azonban még el kellett következnie egy időnek, amikor a cenzor módszert cserélt. Módszert csak, nem egyszerszind hivatást és természetet is. Egy nürnbergi nyárszolgárljövetele okozta ezt a módszer-cserét. Amíg *Guttenberg-Günsfleisch János* a maga ördögös alkotmányát össze nem tákolta, addig a cenzor gondolkodó emberekre vadászott. Csak azt kellett leütni a lábáról és ezzel befejezte sikeresen működését. A sajtó megjelenésének perctől kezdve az emberi gondolat függetlenné vált a gondolkodó embertől s a cenzornak módszert kellett cserélnie, mert ő hiába ütötte le a lábáról a gondolkodó embert, ha nem tudta utolérni a sólyomszárnyakra szert tett emberi gondolatot.

A cenzor sólyomvadászatot rendezett tehát. Megvoltak neki a maga idomított gondolatai, azok, amelyeket a nyilvánosság elé bocsátott, ezeket feleresztette a magasságokba, oda, ahova ő el nem juthatott s az ő idomított gondolataival vette illdözöbe a királyi sasokat, a pacsiúrtakat, akik ott a szabadságot keresték, küzdöttek s a szabadságról zengtek édes dalokat. Az idomított sólyom kevés volt, a királyi sas és a pacsiúrt sok. A királyi sasok nekiestek az idomított sólyomoknak és azok idővel vagy benuitan vagy holtan hullottak alá a sólyomvadászoknak az ölébe és a levegő, a magasságok megteltek a szabadságnak hangjaival.

A sajtónak, azt hiszem, ez a korszak volt a legdicsőségesebb, a leghősiesebb korszaka. Arról volt szó, hogy akik pennát forgatnak, akik a sajtót szolgálják, azok a maguk leleményességével, a maguk kitartásával, a maguk ügyességével kifárasztják, kimondom a szót magyarul, megcsalják a cenzurat. Ők megtanultak a sorok közt írni és meg kellett tanítaniok a közönséget arra, hogy a sorok között olvasson; amit elhallgattak, azt kellett a közönségnek megtalálni az irásokban és ő nekik kellett nevelniök a közönséget arra a nagy művészetre, hogy ne azt olvassa a nyomtatásban, amit a betűk mondanak, hanem azt, ami a betűk között lappang. Egy gondolatjel, egy pont, egy kérdőjel, a gondolatok menetében egy hézag egy-egy eliojtott himnusza volt a szabadság-

szereketnek, egy-egy felszólítás az emberi önértet, a polgári jogok szervezésére és izmosítására. (Tetszés.)

Ezt a korszakát a sajtó diadalmasan küzdötte végig és évszázadok munkájának az eredménye az lett, hogy a cenzorok háta megett, a cenzorok körül s a cenzorok felett és még a trón magasságában is megalakult egy közszellem, amely megbarátkozott a gondolat szabadságával, vagy azért, mert szerette, vagy azért, mert belátta, hogy ellene küzdeni az évezredek tanúsága szerint merőben hiábavaló munka és be kellett következnie annak a napnak, a mikor a könyvnyomató gép megindult, kinyújtja vaskarját és félrelöki onnan az álmélkodó cenzort, aki visszatá-molyog, látja, hogy az ő parancsava nélkül is meg tud indulni és szegyenkezve elsompolyog.

Nálunk is bekövetkezett ez a nagy nap. Egy maroknyi elszánt ifju idézte azt elő. Odament a vasalkotmányhoz és azt mondta: Hajtóerőül használj a nemzetnek a lelkesedését. Ami kerekedtet megindítja, ami karjaidat megmozgatja, az eddig a hatalomnak parancsava volt; ami megállított, az a hatalomnak tiltó szava volt. Most mi mondjuk, hogy indulj meg, mi, a nemzet lelkiismeretének tolmácsai, mi, a nemzet önértetének szószólói, mi, a nemzet szabadságának küzdő katonái! (Tetszés. Eljenzés.)

A vasgép megértette e szótát, kerekelt megmozdultak, karjai megindultak, kinyomtatott egy cédulát, egy valamit, a minék a tartalma teljesen kö-zömbös. Talán ha összefüggés nélkül való betűket hányt volna oda, azok is azt jelentették volna, amit a 12 pontozat megjelenése jelentett, jelentették volna azt, hogy a gondolatról az évezredek béko jehullott és büszkén szárnyal most már felfelé, örök vívmánya gyanánt az emberiségnek a minden időkre szabadá lett gondolat. (Hosszas élénk tetszés és éljenzés.)

Tisztelt uraim! A lehullott bilincsekbl rendszerint kardot kovácsol a bosszuszomj, de ebből a bilincsből nem kardot, hanem ekevasat kovácsol a hálás magyar sajtó; ekevasat, amely azóta szorgosan, örök szeretettel munkálja meg szellemi és erkölcsi életünk talaját. A gondolat-szabadság, amelynek ma megszületésed vífordulóját üljük, ma elidegeníthetetlen kine az egész magyar nemzetnek, az utolsó koldustól fel a legelső magyar emberig, a királyig. (Élénk éljenzés.)

Közszabadságaink felséges Urunknak és királyunknak oltalma alatt állanak; közszabadságainknak legdrágábbja a sajtószabadság. Biztos őrizetben tudjuk ezt annak a királynak oltalma alatt, aki alkotmánytisztelőrel, jogérzéséről s a magyar nemzet iránt való szeretetéről annyi fényes tanubizonyságot adott. (Élénk éljenzés.)

En tisztelt uraim, amikor ezt az emlékbillikomot felelelem, arra szólitom fel a magyar sajtó munkásait s a magyar sajtó itt egybegyült barátait, üritsenek poharat arra, hogy a sajtószabadság örök diadalával együtt ő felségét, dicső királyunkat, alkotmányunk koronás őret, mindnyájunk szeretetének tárgyát, Isten sokáig éltesse! (Hosszantartó élénk tetszés és lelkes éljenzés.)

(A kormány üdvözlése.)

Hoitsy Pál: T. uraim! Kollegáim szives bizalmából nekem jutott az a megtisztelő feladat, hogy a magyar kormányt és annak elnökét és jelenévo képviselőjét, a mi igen tisztelt vendégünket, egykori kartársunkat, *Hegedűs Sándor* kereskedelmi miniszter urat telköszöntsem. (Élénk éljenzés.) Es mikor eleget tesztek ennek a feladatnak és amikor a magam érzelmeinek adok kifejezést, nem akarom elhalgatni azt, a fényt, hogy engem etől a kormánytól személyileg mélyremenő politikai különbségek, ellentétek választanak el. (Halljuk! Halljuk!) Megkönyhitném a feladatomat, distingválhatnék a személyi és politikai dolgok között, hallgathatnék emerről és dicsőitném az embereket.

Hála Istennek, erre a megkülönböztetésre többé szükség nincs. Es hogy ez így van, t. uraim, abban első sorban a legnagyobb érdem éppen a kormányé. Nemrégiben úgy voltunk még, hogy gyanussá tette magát az ember, ha barátokozott is ellenkező politikai pártához tartozó egyénekekkel, annál inkább gyanussá tette magát akkor, ha tetteket dicsőíteni merie: mert nem arra tanítottak bennünket, hogy szeressük és tiszteljük egymásban azt amit szeretni és tisztelni kell, hanem tanították nekünk a közösönös gyűlölsé-

get. Egymás ellen folytattak a háborukat, nem a haza ellenségei ellen és az volt ezekben a harcokban a legderekább, a vezérségre legkívánatosabb, a legkíméletlenebb az ő ellenfeleivel szemben, aki leginkább letorkolta, aki leginkább leszólt a aki gunnyval, szellemmel győzte, vagy ha ezzel nem, hát letiporja. Arra, hogy kölcsönösen megbecsüljük egymást, arra, hogy elismerjük ellenlétünkben is azt, hogy azoknak intenciói is lehetnek jók, arra bennünket nem tanítottak. És hogy az ma így van, t. uraim, abban igenis legelső sorban érdeme van a kormánynak, érdemünk van nekünk magunknak is, mert akárhogy tekintünk is, az ország politikáját nemcsak azok az urak csinálják, akiknek kezében van a hatalom, hanem csinálják mi is, akiknek kezében nincsen semmi egyéb, mint a toll.

De az oroszlátrészt nem akarom én elvitatni. Az ország miniszterelnöke egy nagy, nemes iskolánk hagyományait valószínűleg meg ebben az országban és megantott bennünket arra, hogy a pártpolitika haragos bálványai előtt gyujtsunk tüstös áldozatot hanem, hogy boruljunk le a nemzet géniuszát előtt és tanulunk meg imádni ezt a hazát, ezt a nemzetet. (Leleskés éljenzés.) Ez a legelső érdeme ennek a kormánynak és ez kelet bennünk is meleg érzéseket, ámbár nem tartozunk e kormány politikájának támogatói közé. Ugy gondolom, hogy ebben mindnyájan egyetértünk, akik jelen vagyunk és azért kívánom, hogy az ország kormányának tagjait, az ország miniszterelnökét és a mi igen tisztelt vendégünket, Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter urat az Isten sokáig éltesse. (Hosszantartó, lelkes éljenzés.)

(Hegedűs Sándor beszéde.)

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter: T. uraim! (Halljuk! Halljuk!) Első sorban kötelességem ismerem, szíves köszönetet mondani azért a fogadtatásért, amelyben részesültem s egyúttal a miniszterelnök ur nevében is hálaírást fejezni ki Hoitsy Pál t. barátom iménti üdvözlésért.

Örömmel vállalkoztam arra, nemcsak, hogy szíves sugallata szerint régi kollégáim közt megjelenjek, hanem arra is, hogy ebben a díszes társaságban a miniszterelnök megbízásából mostani kollégámat képviseljem (Élénk éljenzés) azoknak üdvözlését, elismerését és köszönetét hozzam meg a magyar hírlap-irodalomnak. (Éljenzés.)

Nem volt még kormány, amely annyi hálával tartoznék a hírlap-irodalomnak, mint ez a kormány. (Élénk tetszés.) Erre, azt hiszem be.olyást gyakorolt az, hogy elfogulatlanul, sőt szeretettel ítélte meg a hírlap-irodalom működését. (Ugy van!) És ha lett volna szükség — amint hogy nem volt — arra, hogy e kormány előtt valaki tanuskodék a hírlap-irodalom nemes működéséről, önzetlen erő esztéséről, önfeláldozó munkásságáról: én mindennap és minden perben ott lettem volna és erről tanúságot tettem volna. (Élénk tetszés és éljenzés.)

A magyar hírlap-irodalma mindíg három nagy eszme vezette, amely egyúttal három nagy érzés is: a nemzeti érzés, a felvilágosodás szeretete és a humanizmus. (Igaz!) Bármilyen párhöz tartozott legyen a hírlap-irodalomnak bármely bajnoka, ha ezeket az eszméket, ezeket az érzéseket pendítették meg, szívének hurjaiban egyformán visszhangja kelt ezeknek; ez a leglényesebb tanúbizonysága a magyar hírlap-irodalom szolidaritásának, magas és fennkölt hivatásának. (Éljenzés.)

Elgadatva lelkesedésétől ezek iránt az eszmék és érzelmek iránt, természet, hogy fejelemet másban nem ismer, korlátot másban nem talált, mint saját lelkiismeretében; és hogy ez a lelkiismeret soha megvesztegetve nem volt, annak legjobb bizonyossága az, hogy soha annak korlátait túl nem lépték; mert ha ez a lelkiismeret bármely irányban meg lett volna vesztegethető, akkor bizonyára túlzásai által egyik vagy másik eszme, egyik vagy másik érzés iránt a reakció keltve fel, csak ártott volna annak az ügynek, amelynek szolgálatában a magyar sajtó működik. (Ugy van!)

Az a védelem, amelyet a magyar hírlap-irodalom ezeknek az eszméknek nyújt és így az a támogatás, amelyben a magyar nemzetet legnemesebb feladatai teljesítésében részesít, az megbecsülhetetlen, megfizethetetlen; az igaz, hogy nincs is megbecsülve, nincs is megfizetve. (Derültség.) De hát ezzel mindenki, aki erre a pályára lép, már eleve tisztában van.

Igaz, azt mondják, ez bohém-pálya; semmi kvalifikációhoz sincs köve, nincs benne semmi állandóság (Egy hang: Sem inkompatibilitás! Derültség), sem inkompatibilitás. S amikor a szuggesztív felhasználat, egyúttal hozzátehetem, hogy nem is lehet inkompatibilis soha (Igaz!), mert oly célokat tűzött ki magának és oly korlátok között mozog e foglalkozás, hogy egyáltalán semmiféle érdeke sem ütközhetik, amely a nemzet érdekében bármely téren összeütközésben áll (Ugy van!)

Ezért hiszem, hogy a magyar hírlap-irodalom iránt minden kormány és — első sorban mondom — a mai kormány feltétlen hálával és köszönettel tartozik.

De a midőn ezt kifejezem, legyen szabad egy kérésrel is fordulnom a magyar hírlap-irodalomhoz. (Halljuk! Halljuk!) Ne csak a cselekedeteket, de az

intencióit is méltóztassanak bírálni. Gyakran az eszmék elégtelensége, a helyzet nehézsége miatt nem mindig felel meg az intencióknak teljes mértékben a cselekedet; (Ugy van!) de aki abban az irányban működik, amelyben az intenció nemesessége üszönzi, annak tevékenysége, ha nem is felel meg teljesen az intencióknak, elismerésre érdemes. (Ugy van!)

Sőt többet mondom: Ha mindjárt, magunk ellen beszélnek is, azt mondom, hogy bírálattuk szempontjából ne vezetessék magukat még az által sem, hogy „Es kommt seiten van Besseres nach“, hanem igenis, higgyjenek abban, hogy mindig jobb fog jönni. (Tetszés.) és törekedjenek arra, hogy mindig jobb is jöjjön. Mi legalább ezen dolgozunk. (Élénk helyeslés és éljenzés.)

Mi arra törekszünk, hogy a nemzeti haladás, a nemzeti kultúra, a nemzetnek anyagi és erkölcsi megerősödése olyan irányt vegyen, olyan méreteket öltösson, hogy ezen a nyomon minden következő kormány gyorsabban és nagyobb mértékben haladjon; (Élénk tetszés.) mert az egyes kormányoknak nem az a feladata, hogy magukat nékülözhetelenné tegyék, hanem ellenkezőleg az a feladatuk, hogy nékülözhetők tegyék magukat. (Élénk tetszés.) A kormányoknak nem arra a dícsőségre kell törekedniük, hogy azt mondják, hogy: „Jobb volt az előbbi kormány!“ A kormányoknak arra kell törekedniük, hogy jobbá tegyék a helyzetet az utódainak. A kormányoknak nem arra kell törekedniük, és nem arra kell dolgozniuk, hogy maguknak foglaljanak le minden dícsőséget, hanem önzetlen működéssel arra kell gondolniuk, hogy minden utódjuknak meg legyen a lehetősége még nagyobb, még szebbet, még dícsőbbet alkotni. (Élénk tetszés.)

És úgy kell előkészíteni a jövőt, hogy ne csak a tehetségeket és jelemeket, de egyúttal a munkaerőt is biztosítsák; nem szabad megbéniítani a munkaerőket, hanem azokat mindenütt felkeresni, azokat mindenütt bátorítani kell, azoknak alkalmat kell adni, hogy fejleszthessék erejüket; ez első sorban kötelessége a kormánynak. (Igaz, ugy van!)

Nem a terrorizmus, nem a közreműködéstől, az egészséges versenytől való visszaríasztás a feladat; ellenkezőleg, az a kötelesség, hogy minden ünnevet és minden tehetséget felkeltsen a nemes versenyre. És itt akkor örülhet a kormány leginkább, amikor magát nékülözhetővé és feleslegessé teszi. (Élénk helyeslés.) Nem akkor győződik meg arról, hogy előkészítette a biztos jövőt. Nem arról van szó, hogy egyes nevekhez tapadjon Magyarország dícsősége; arra van szükség, hogy Magyarországnak dícsősége az egész nemzetet nyugodjék. (Élénk helyeslés.) Nem arra van szükség, hogy egyes kormányok legyenek, hanem arra, hogy erős legyen a nemzet (Élénk helyeslés) és mindenekelőtt arra van szükség, hogy legyen erős a társadalom (Helyeslés.) A társadalom legyen összeolvadva, legyen áthatva nemesak a haladástól, nemcsak a humanizmustól és a fejlődéstől, hanem legyen áthatva atól a nemes érzéstől, amely mindenkit megbecsüli a munkát; és mint hogy ennek az érzésnek a leghatalmasabb szószója, leghatalmasabb iakasztója és törvényesülésének legbiztosabb garanciája a magyar sajtó, erre emelem poharamat. (Hosszas, élénk tetszés és éljenzés.)

(Tözt a parlamentre.)

Szatmári Mór: Tisztelt uraim! Esztendőnként így márciusban összejövünk mi magyar újságírók. Márciusban, természet virulásának idején, magyar szabadságunk hajnaladásának emlékeztetőjén. Összejövünk hogy mulatva is komoly dolgok végezzünk; hogy mulatván, ünnepejünk legnemesebb szabadságunkat: a sajtószabadságot. Mi újságírók vagyunk, ha talán nem is a legkívánatosabbak, de mindenesetre a legkötelezettebbek arra, hogy ünnepejünk ezt a nagy nemzeti kincset. Mert ámbátor ez a szabadság nemcsak a mi szabadságunk hanem az egész nemzeté: mi benne élünk és általa vagyunk, amik vagyunk és lehetünk. Eszméinket a szabadság szárnyain röptethetjük szét és adhatjuk át nemzetünk közszellemének. Ez a szabadság a mi erőnk, ez a szabadság teszi hatalmassá a mi könnyű fegyverünket. E szabadság mellett lehet dörgedelmes ágyúvá a mi perccgőtollunk. E szabadság mellett szónatunk milliókhoz. E szabadság mellett hirdethetünk harcot vagy békeséget hirdethetjük lázadó indulatot vad forradalmat vagy jószágos szeretetnek nyhe malasztját. Ez a szabadság az a bívós erő, mely minket csábít és lenyűgöz, hogy igazán szerelmesek legyünk ami nehéz mesterségünkbe.

És ez a szabadság nemcsak a sajtó szabadsága. Csodatorrasa ez minden nemzeti erőnek, jognak és igazságnak. Nedvétől üntözötten hatalmassá izmosodik a nemzeti alkotmányosság minden intézménye.

Ennek az igazságnak köszönhetjük, hogy a mikor mi újságírók a sajtószabadságot ünnepejünk ünnepeinként részt vesz a magyar politikai közélet legelső és legelső fóruma: a parlament. Ünnepeinkre eljűnek a parlament tagjai, eljön a parlament tiszteltetelmű, általunk nagyrabecsült elnöke. Igaz, hogy az ő jelenlétük a sajtószabadság felségségi intézményének tisztelétét jelenti első sorban. De jelent egye-

bet is. Jelenti azt is, hogy mi magyar újságírók tudunk élni a sajtószabadsággal, s a magyar parlament méltányolja a magyar újságíróknak azt a nagy erényét, mely mellett kezünkön a szabadság se cí nem zülkik, se veszedelmek visszaélések durva ügyvervé né nem aljasodik. Bizvást büszkéik lehetünk erre, mert a parlament méltányló elismerésében az egész nemzet elismerése rejlik; hiszen a parlament a nemzeti akarat képviselőképpen szerepel minden alkotmányos országban.

És mi újságírók ezen a napon annyival inkább meghajtjuk lobogónkat a parlament előtt, mert itt lévén képviselőre, emlékeztek arra a magyar törvényhozó testületre, mely minden idők magyar parlament-jének szenteségsé ideálja kell hogy legyen. A nagyvenyvaidak törvényhozó testületre, mely a lángoló szabadságszeretet, a legnemesebb hazafi érzés és az alkotó bölcsesség ölekezése mellett teremtette meg számunkra az alkotmányos szabadságok törvényes intézményét.

Mi újságírók úgy egyenként és külön-külön szegények és gyengék vagyunk, de együtt hatalmasakat alkotunk. Hatalmasságot, mely erős tényezője lévén nemzeti közéletünknek, hódít a nemzeti közélet másik nagy hatalmi tényezője, a parlament előtt is. De együttes erőnk hatalma nem kapat el bennünket. A tisztelt képviselő urak velünk, mint egy hatalom birtokosával, bizvást érintkezhetnek az inkompatibilitás minden gyanuja nélkül. Sem nem adunk nekik, sem nem várunk tőlük olyant, ami beleütözköztetné az összelérhetelenségi törvénybe, ha még olyan nagy szigorítják is. Amit mi adunk: azt nem fizet meg; amit megadhatunk: azt nem is fizethet meg. Adjuk a közügyek iránt bennünk élő nagy tiszteletet és lelkesedést; adhatjuk a politikai egyénekhez való meleg rokonszenvünket. Az előbbi nem fizet meg semmivel; az utóbbit nem fizethet meg semmivel. Hogy pedig azért cserébe, amit mi várhatunk a tisztelt képviselő uraktól, ők nem utálhatják még a legkürmönfontabb képviselői közbenjárás révén sem a mandátumot: no már erről akár szent esküvel tehetnek bizonyosságot a mi szeretett kiadónk, akiktől fizetést hozunk. (Tetszés és derültség.)

Azzal a tisztelettel, melylyel mi újságírók a parlament iránt vagyunk azzal a hódolattal, melylyel neki tartozunk, emelem poharamat a magyar parlament itt megjelent tagjaira, jóképpen pedig arra a férfira, ki a magyar parlamentet fényes és jelentős állásánál fogva joggal, kiváló egyéniségénél fogva pedig méltán képviseli. Emelem poharamat Perczel Dezsőre, a magyar képviselőház tiszteltetelmű elnökére.

(Perczel Dezső beszéde.)

Perczel Dezső: Tisztelt uraim: (Halljuk! Halljuk!) Az imént elhangzott szívélyes lelköszöntőre legyen szabad nekem, aki ezidőszent szerencsés vagyok a magyar képviselőház elnöki állását betölteni, néhány igénytelen, de annál őszintébb szóval válaszolnom. (Halljuk!)

Mindenekelőtt egy a magam, va amint jelenlevő képviselőtársaim nevében is a legmelegebb köszöneteket fejezem ki egyrészt a szíves meghívásért, másrészt azért a meleghang felköszöntőért és az azt kísérő helyeslésért, amelylyel irányunkban rokonérzésűek nyilvánítani szívesek voltak. (Éljenzés.)

Kétségtelen, hogy az 53 év előtti törvényhozásnak két legszebb, legmagasabb és legnemesebb alkotása az volt, melylyel egyrészt a szabad sajtót, másrészt a parlamentáris kormányformát teremtette meg. (Élénk tetszés és éljenzés.) Ezóta az akkori idők e két testvéralkotása, mindenkor zavartalan egyetértésben, testvéreket megillető rokonérzéssel találkozik és így ujítja fel emléket azoknak a nagy időknek, amelyek mindkettőt létrehozták, amelyek, sok százasod küzdelemnek vetve véget, megadták annak lehetőségét, hogy Magyarország új alapokon épülhessen fel. (Élénk tetszés.)

Ha körülnézek, látom, hogy én is igen szép számú és tekintélyes sereg élén jelenhettem meg itt a mai napon, mégis, a mi számunk eltörpül a mellett, hogy az én tisztelt barátom, az Újságírók egyesületének nagyérdemű elnöke, az ő kartársaival mily lazasnak az élen jelent itt meg.

Láng Lajos: Vigyázzott, hogy ne majorizálhasuk! (Derültség.)

Perczel Dezső: De azért mi bátran vesszük fel a versenyt az urakkal, a multak iránti kegyeletnek illetett átérzésében és a Magyarország jövőjének megalapítására folytatandó nemes küzdelemben. (Tetszés) ebben a kettőben, amelyben egymásra vagyunk utalva és amelyben épp oly szép, épp oly magasztos és épp oly nemes hivatás vár az egyik tényezőre, mint a másikra. Adja Isten, hogy soha félreértés a kettő között ne lehessen és mindkettő munkálkodását e téren siker koszorúzza. (Hosszas, élénk éljenzés és taps.)

A magyar újságírók egyesületére, annak tagjaira és mint az egyesület személyesítőjére, Vészi József tisztelt képviselőtársamra emelem poharamat. (Élénk éljenzés.)

(Eötvös Károly.)

Eötvös Károly: Tisztelt uraim! (Halljuk, halljuk!) Van, minden nagy előnye, szépségei és kellemo dacára is, ennek a mi mai összejövetelünknek eg-

nagy hiányossága: szerencsénk van miniszterhez, de nincs szerencsénk cigányhoz. (Derűtlenség. Egy hang: „Elen a vajda!” Zajos derűtlenség és taps.) Ezt én valódi hiányosságnak tartom; mert ha nekünk cigányunk volna, amit a kedvünkben netalán a miniszter urak elvesznek, az a kipótólná; (Derűtlenség.) elhuzná a kuruc dalokat elhuzná a mi dalainkat, mert hiszen a hirlapíróknak is vannak dalai s vannak egy kissé szomorú dalai is. Mert nekünk itt az országban szabadságunk megvan, az igaz, hanem a szabadság mellett még sok minden, amit mi óhajtanánk, az nincsen. De én annak a fejtegetésébe, hogy mi nincs meg, nem bocsátkozom. Az igaz, hogy nincs meg az inkompatibilitás, amit itt emlegettek. Ez egyáltalában nem hiány, mert ha meg volna is és úgy tisztelnék, mint a képviselőház a fejünk se fájna miatta. (Derűtlenség.) Nem bocsátkozom én, mondom, ezek fejtegetésébe, még abba se, hogy egy nemzeti jó kormányának milyennek kell lenni, aminek fejtegetésébe a mi igen mélyen tisztelt kereskedelmi miniszterünk s egykori és remélem még jövődőlbeli kollégánk (Élénk derűtlenség és taps) belebocsátkozott abba se bocsátkozom, csak kifejezem azt a reményemet, hogy minél előbb elkövetkezik az az idő, hogy megint tisztelt kartársunk legyen. (Élénk derűtlenség.)

Veszli József Különvéleményt jelentünk be!
Emmer Kornél: Előbb csinalj valmit!
Eötvös Károly: Egyuttal megjegyzem azt, tisztelt uraim, hogy szép volt, bőles volt, helyes is volt az a feladat, amelyet a magyar nemzeti kormány feladataként előtűnt felmutatott, (Ugy van!) de mégis igen kérem, engedje meg, hogy a magyar nemzeti kormány feladatát mi állapítsuk meg és ne a miniszter ur. Majd mi megállapítjuk azt, csak adjon a Gondviselés nekünk minisztert, aki azt végrehajtsa. (Élénk derűtlenség és tetszés.) De ad is, ad is uraim, ad nekünk a Gondviselés, ha ismét olyan idők fogunk émi, oly idők fogunk megérni, aminekét ezelőt 53 évvel elődeink megérték. (Perczel Dezső: „Ne fiatalilag magad!” Derűtlenség.) aminekét 53 év előtt egy ma is élő nagy, dicső és nemes küzdőúrunk, hirlapíró pályatársunk megért, aminekét megalkotni 53 év előtt segített. (Élénk felkiáltások: *Éljen Jókai!*) Hát Jókai nincs itt. Azt mondják, a holtaknak és a távollévőknek soha sincs igazságuk. Hát én ezt nem hiszem. En tudom, hogy ezeknek is megvan a maguk igazságuk, de ha meg nem volna is, *Jókainak* meg van a maga igazsága. (Ugy van!) aki néhányad magával csinatta ezt: mert ne gondoljuk azt uraim, hogy 1848. március 15-én akkora volt az ország fővárosa, mint ma. annyi százezer lakosa volt mint most és hogy tízezerként huszezerként és százezerként jött össze nagy tereken a tömeg, melynek lelkesülése erőt és buzgóságot adott a kicsiny embereknek. Akkor nemzetünk egyes vezéreinek a magyar hirlapirodalom egyes hőseinek, egyéniségük egész erejébe kellett és lehetett csak a közvéleménynek hangot adni, csak ezzel lehetett a jó barátok és a hü magyarok kis csoportját összehozni, mert máskülönben egy nagy világvárosnak lázas zaja, tömege, százezei nem támogatták őket. S ez a város nem is volt akkor, nem mondom, hogy magyar, mert most sem az.

Mandel Pál: Debogy nem! A Lipótváros magyar! (Derűtlenség.)

Eötvös Károly: Annymira sem volt magyar mint ma. Mondom, *Jókai* Mór néhányad magával kezébe vette a magyar nemzet örök igazságának néhány ügyét és kérdését, kezébe vette ott, ahol nem volt országgyűlés, mert az országgyűlés Pozsonyban volt. S mit csinált akkor? Tanácskozott. Azután, mikor már jól megömlött a dolgokat, megint csak tanácskozott s mikor már nyugat felől és minden oldalról az emberiség haladásának, nagy erkölcsi viharainak zugását hallotta, akkor is csak tanácskozott. Hanem az a 3-4 fiatal ember, hirlapíró itt Budapesten azt mondta: no hát mi meg cselekszünk valmit. S a szabad sajtónak áldozatait, a cenzoroknak áldozatait kiszabadította az ország tömőcéből, a cenzorokat félretaszította, a szabad sajtó termékét felmutatta a nemzet előtt és felállította azt a 12 pontot, mely 12 pontot mikor az országgyűlésen, Pozsony városában meghallották, akkor ott is azt mondták: Most már ne csak tanácskozunk, de cselekedjünk is!

Igy jöttek létre az 1848-iki vívmányok. Három-négy fiatal hirlapírónak bátor, hősie, lelkes és buzgó fellépése állapította meg azt az időpontot, mely a nemzet nagy alkotásainak határidejét jelzi ma is a távoli időben. Az vértelen idő volt, s akkor a királyi korona tiszta és dicsőséges lényben sugárzott a nemzet előtt, sőt sohasem sugárzott tisztább és dicsőségesebb fényben, mint akkor; az bekés idő volt és ha ismét elkövetkezik az az idő, ha jó egy nemzedék melynek a szellemi közélet terén s az időszaki sajtó terén olyan férfiak lesznek, mint volt az a kettő-három, ha születtek egy nemzedék, amely úgy megbeesül igaz fíait, mint ahogy megbeesülte a nemzedék, mert a lobogó után, melyet ők kitétek a Muzeum lépcsőjére, megmozdult az egész nemzet, akkor kormányja is olyan lesz a nemzetnek, melynek feladatát majd mi szabjuk meg. (Tetszés.)

Ezeknek az időknék egy hőse ma is él; azt mondják, távol van; nincs távol, csak közöttünk nincs, de itt is itt van s mi már régen porladunk, helyünk-
ket újabb és újabb nemzedékek töltik be s *Jókai* ott lesz akkor is, azok között is, mindenkor. Az ő egészségére emelem poharamat! (Hosszantartó, lelkes éljenzés és taps.)

Bleicher Miksa meleg éljenzéssel teljes szavakban mint a sajtónak nagy munkájában támogatóira, a tudomány és irodalom bajnokaira, s köztük első sorban a jelenlévő *Beöthy Zsoltra* emeli poharát. (Leikes éljenzés.)

(*Beöthy Zsolt.*)

Beöthy Zsolt: T. uraim! A midőn önk nekünk, nem tulajdonképpeni újságírás embereinek is helyet nyújtottak ennél a díszes és kedves asztalnál, azt

a zívességet nemcsak baráti jóindulatnak tulajdonítjuk, hanem annak is, hogy az Újságírók Egyesületének elnöksége, a mi igen tisztelt házi gazdánk érezte azt, hogy ez az ünnep nemcsak a magyar újságíródalomnak, hanem a magyar tudományának az egész magyar irodalomnak is ünnepe. (Ugy van!) A mi 1848-ban ezen a nagy napon történt, az legalább is olyan mértékben illeti a tudományt, illeti a művészetet s az irodalmat, mint amilyen mértékben illeti az újságírás képviselőit; mert illeti azt az eszmét, melynek szolgálatára a szellemi munkának e három iránya lelesküldött és törekszik: az igazságnak szabad szolgálatát! (Ugy van!) Ez az igazság az, amelynek keresését magának az igazságnak minden vonatkozásától ment szeretettelől végzi a tudomány. Ez az igazság az, amelynek kifejezése, amint a maga lelkében él, amint előtte megjelenik, törekszik a költő; ez az igazság az, amelynek terjesztésére abban a vonatkozásban, hogy a népek felvilágosítására és boldogítására szolgál, igyekeznek, törekszenek a publicisták.

Mikor az 1848-iki márciusi mozgalmak a sajtó bilincseit széttörték, az igazságnak mind a három emberébe mind a három szószólójára, ápolójára örök időnkig megüendő ünnepet hozott. Az igazság tüze, amint a tudomány meggyújtja és ápolja, arra való, hogy lássunk mellette, hogy világítson; amint a költészet meggyújtja és ápolja, arra való, hogy melegítsen bennünket; amint a publicisztika, az újságíró meggyújtja és ápolja arra való, hogy tisztítsa a levegőt és vezéreljen bennünket. (Tetszés.)

Valóban, az a napsugár, a szabadságnak az a sugara, mely 1848. március 15-ikén a felhőket keresztülörté, a szellemi életnek ezt a három béréit, ezt a három orrát, a tudományt, a költészetet, a publicisztikának orrát együtt viágotta, ényesítette meg. És az én kívánságom csak az, hogy amint a magyar címerben egy keret foglal össze három béréit, a szellemi életnek ez a három orna azzal a világgal, mely tetejéről terjed, egy kötelességet, egy feladatot érezzen, teljesítsen mindig: érezze azt, hogy egy keret foglalja őket össze, érezze azt hogy az a keret arra foglalja őket össze a magyar címer szimbólus jelentőségében, hogy ennek a nemzetnek a felvilágosítására, ennek a nemzetnek a boldogítására, ennek a nemzetnek a vezéreltére fogjanak kezét. Erre írtam poharamat.

(*Szell Kálmán üdvözléte.*)

Zugó éljenzés visszhangzott *Beöthy Zsolt* poétikus, nagyhatású toszájára, mire *Veszli József*, az Újságírók Egyesületének elnöke, felolvasta *Szell Kálmán* miniszterelnök következő levelét:

Budapest 1901. március 17.

Mélyen tisztelt Elnökség!

Nagyon köszönöm a szíves meghívást, legnagyobb sajnálatomra azonban akadályozva vagyok megjelenni a mai ünnepélyen, amelyen pedig nagy örömmel vettem volna részt, mint a hogy a múlt években együtt ünnepeltem önökkel e napot.

Erzelmekkel azonban ott leszek önk között és legmelegebben, legfőbb kívánataimmal üdvözölöm önöket a mai ünnepen, mint a nemzeti nagy munka és fejlődés azon hadseregét, amely a jelen Magyarország és a magyar állam jogainak érvényesítése, alkotmányának megszilárdítása, a szabadelvű haladás és fejlődés előfeltételeinek megszerzése körül ily elévülhetetlen érdemeket szerzett magának, s amely az előttünk álló nagy nemzeti munkában nagyobb és fontosabb tényezőket képez, mint bármely más országban.

Kiváló tisztelettel

igaz hívők

Szell.

Viharos éljenzéssel és tapsal fogadták az újságírók *Szell Kálmán* szép levelét, aztán folytak tovább a pohárköszöntők.

(*Asztalbotlás előtt.*)

Margalts Ede egyetemi tanár: Tisztelt uraim! Mint egy testvérgyűlet a katolikus írők és hirlapírók országos Pázmány-egyletének elnöke, köszönetet mondok a szíves figyelemért, mely a meghívásban megnyilatkozott, teszem ezt első magyar szokásunk rövid áldomásban. A sajtó a XIX. században saját erejéből a közélet elsőrangú tényezői sorába emelkedett, szolgálja a köztét, a kulturális és erkölcsi érdekeket és azon van, hogy a magyar boldog legyen és a haza dicső és mindenkit boldogít.

Az irányban és utakban nagy a különbség a sajtó különböző ármvalatai között, de a célban: a haza szolgálatában találkoznak. A sajtót hatalommal a benne megnyilatkozó meggyőződés ösztönözte, ereje, szabadsága és függetlensége tette; ösztönösgében senkinek kétekedni nincs joga, erejét megtagadni nincs oka, de a XX. században még sokkal hata.masabb lesz, ha a társadalmi és politikai viszonyok és a sajtó munkásainak anyagi és társadalmi helyzete olyanná lesz, hogy meggyőződésük igaz, szabad és független legyen! Erre emelem poharamat. Eljen a sajtó igaz és teljes szabadsága és függetlensége. (Élénk éljenzés.)

Vészli József: A sajtó egy barátjának egészségére emel poharat, aki a király és nemzet együttes bizalmából az átlami életnek egy előkező pozícióját foglalja el s onnan szeretettel kíséri a magyar sajtó munkásainak önzetlen működését. Aldomást iszik *Rakovszky István*ért, az állami számvevőszék köztisztviselőjében álló elnökéért.

Rakovszky István: Az állami számvevőszék hivatalosa rokon az újságírók feladatával. A számvevőszék a számok birodalmában ellenőrzi a lelkiismeretet; a sajtó a szavak birodalmában, az intenciók országában ugyanazt a hivatást teljesíti. (Éljenzés.) Volt idő a mikor szülő maga is a magyar sajtónak aktív munkása volt: még most is él belkében az a tudat, hogy a nemzet igazait, a nemzet valódi érdekeit a sajtó útján lehet a leghatározottabban megvédeni. A magyar újságírók e nemes feladatukat mindenkor tiszta szívvel, igaz odaadással oldották meg; a közvélemény hálával tartozik nekik érte; s ennek a hálának tolmácsává szegődik ma ő, köszönetet mondva az Újságírók Egyesületének a mai szép ünnepért. (Élénk tetszés és éljenzés.)

Mandowsky Richárd Barta Ödön képviselőt éltefi.

Barta Ödön: Beregen az asszonyok ha válópört bírattak, okul azt adják, hogy az uruk nem szereti eléggé, mert nem veri őket; én úgy érzem, hogy a magyar sajtó engem eléggé szeret mert sűrűn és erősen érzem ütéseit. (Derűtlenség.) Nem panaszkodom miatta; hiszen a bíráló, ha kemény is, figyelemről és megbecsülésről tanuszkodik; e figyelemről és megbecsüléséről köszönetet mondva azt kívánom magamnak, hogy a sajtó szeretetét ezentúl is érezzem, ha mindjárt a sajtó ütéseiben is. (Élénk tetszés és éljenzés.)

Csiklay Lajos: Pártoljuk a magyar ipart! Ezt a jelszót halljuk uton-utelen. Csak az a baj, hogy halljuk, de nem látjuk megvalósítva. A sajtó ártatlan a dologban, mert mindent elkövet, hogy belevigye a közvélemény köztudatába a hazai ipar pártoltságának elengedhetetlen kötelességét. A sajtó emberei nemcsak prédikálják a magyar ipar pártolását, de ahol csak módjukban áll gyakorolják is. Lakománkon is magyar pezsgőt iszunk és a rózsa kedv, melyet lakasztott, a legjobb bizonyítéka annak, hogy a Francois és társa magyar gyártmánya nagyon megérdemli a közpártolást. Kövesse mindenki példánkat; mi magyar pezsgőt prédikálunk és magyar pezsgőt iszunk. Eljen a magyar ipar!

A társaság kitűnő hangulatban még sokáig maradt együtt és távozóban mindenki elismeréssel emelte ki a Hungária-fogadó konyháját.

Az ünneplő újságírókat többen keresték föl üdvözlőkkel a mai napon. *Visontai Soma* országgyűlési képviselő Gyöngyösről ezt táviratozta:

Meleg üdvözlömetem küldöm a szabadság magasos ünnepehez, Mindig fenn a lobogóval és mindig előre!

Visontai Soma.

Hamburgból is jött egy üdvözlő távirat. Ott időző kedves barátunk: *dr. Dósy Béla* emlékezett meg az otthon ünneplő bajtársáról ezzel a távirattal:

Szeretett elnököm kedves barátaim! Fájó szívvel, hogy e szent napon nem lehetek közte, küldöm nektek legforróbb bajtársi üdvözlömetet. A messzi távolban őrítetek egy poharat egyesületünk telvirágosítására, a baráti kötelék megerősödésére, amely bennünket összefűz. Isten áldjon mindnyájatokat. Hú pajtások

Dr. Dósy Béla.

BELFÖLD.

Budapest-erzsébetvárosi mandátum. A VII. kerületi szabadelvű Morzsányi-párt végrehajtó-bizottsága ma délután 3 órakor ülést tartott a VII. ker. Erzsébetvárosi Körben *Arányi Miksa* országgyűlési képviselő elnöklésével. A végrehajtó-bizottság elhatározta, hogy pártjának jelöltjét *dr. Morzsányi Károlyt* főlkéri, hogy programbeszédét e hónap 21-ikén, esztendőnkön délután 4 órakor tartsa meg a Royal-szálló nagytermében.

HIREK.

Budapest, március 17.

— **BUDAPESTI NAPLO.** Március 15-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Péterffy Sándor ünneplése.** *Péterffy Sándor* hatvanadik születése napját ünnepelték ma az érdemes tanfőru tanítványai és tisztelői. Az ünnep a kisdudóvónó-kepezde dísztermében folyt le, ahol megjelent a kultuszminiszter képviselőben *Molnár Viktor* osztálytanácsos. Több fővárosi iskola, az Eötvös-alap bizottsága, a Tanítók árhabáza, a Gyermeknevelő Nőegyesületek mind képviseltették magukat. *Tatay Irén* köszöntötte föl *Péterffy* és bejelentette, hogy a *Mária Dorottya-Egyesület* a lelkes pedagógus tisztelőire négyezer koronás alapítványt tett. *Péterffy* meghatottan köszöntötte meg a szép ovációt.

— **Mátray József előjáró betagoaga.** *Mátray József* VI. kerületi előjáró, mint sajnálatos értesülünk, néhány nap óta tüdőgyulladásban fekszik; a be-

teg állapota azonban most már javult s aggodalomra nem ad okot.

— **Fodor József tanár állapota.** A nagybeteg Fodor József orvos tanár állapota egyre aggasztóbb, mert szívmitűdése csökken. Kezelő orvosa Müller, Dollinger és Jendrassik orvosok, napjában többször látogatják meg, veje dr. Gerlóczy Zsigmond főorvos pedig állandóan mellette van.

— **Farsangi beszámoló.** A bőjtben járunk már javában, de a statisztikai hivatal a márciusi könnyű fellegeken át még mindig az év első hónapjára, a farsang legtüzeesebb napjaira gondol vissza s leteszi az érdeklődők elé az évi bilancot.

Januári házasságok! Ez a cím egy darab kultúrétetőmet, egy nagy fejtezetet rejteget magában abból az általános érdeklődési regényből, mely a parketten, a cigány dobogója előtt szövédik s végül az anyakönyvvizető előtt ér véget. Ha vannak beszélő számok a világon, úgy azok, melyek a januári házasságok cím alatt vannak egybegyűjtve, csakugyan hangosan beszélnek. Szerelméről, új életéről, boldogságról s sok egyéb polgári gyönyörűségről.

Az idei január 16 781 boldog leányt fűzött ugyanannyi boldog legényhez s a statisztikai hivatal fejet hajtván e szám előtt, örömmel konstatálja, hogy az idei január kedvezőbb volt, mint a tavalyi. A házasságokból aránylagosan a legnagyobb rész a Dunántulra esik, a legkisebb Erdélyre. A vármegyek közül Somogy megyében kötötték a legtöbb házasságot, a városok közül pedig Szeged az első helyen áll. Leghátul, szomorúan kullog Fiume, ott csak kilenc házasság esett meg.

— **Munkások Petőfi szobránál.** A szociáldemokrata munkásság ma a márciusi nagy napok emlékére megkoszorúzta Petőfi szobrát. Délután két órák gyülekeztek a Kalvin-téren a munkások s onnan indult el 3 órák zárt sorokban a tömeg a Petőfi-térre. Minden munkás egy piros szegfűt tűzött gomblyukába. A menet a Múzeum-körúton és a Kossuth Lajos-utcán át haladt és a Városház-térre kanyarodva felhangzott soraiából a *Marseillaise*. A Petőfi-téren az általános munkásdala élénkelte a *Föl a zászló* kezdetű munkásdalt, majd a *Marseillaise* két strófiát. Ezután a szobor talapatára tépett *Bokányi Dezső*, aki elmondotta tüzes beszédét Petőfiről és a márciusi ifjakról és letette az egyetem ifjuság s állatorvosi iskola ballgatóságának koszorúját mellé a szociálisták koszorúját, amelynek hatalmas, vörös szalagján arany betűkkel a következő felírás olvasható:

— „A szociáldemokrata munkások Petőfi Sándornak.”

Welter Jakab is beszélt a nagy napról és kérte elvtársait, hogy a lelkes ünnepet ne háborítsa senki, mutassák meg, hogy ők nem a tüntetésekből, ablakbeverésekből élnek.

— Nem lesz semmi. Nem tüntetünk! — dörögtek vissza.

Meg is lett. A munkáshimnusz hangjai mellett a sok ezerre menő embertömeg a legpéldásabb rendben elszéledt.

— **Az áradó Duna.** A Duna tegnap óta Budapestig lassan árad. Itt 130 centiméter a víz s így az emelkedés 10 centiméter. A mellékfolyókón változás alig történt s veszedelem szerencsére sehol nincsen.

— **A reklám izléstelensége.** Angolországban egy országos szövetkezet van, amelynek az a célja, hogy mindazok ellen a reklámok ellen viseljen írtó háborút, amelyek egy-egy szép tájképet vagy utcát csufítanak el. Hirdető táblák és plakátok ellen harcol a szövetkezet s nem akar tűrni semmi visszaélést, amelyet a reklámhajhászat a szépezzék ellen elkövet. 1893. óta, amióta az egyesület fennáll, nem tudott még valami nagy eredményt felmutatni és sokkal nagyobb hatása van Amerikában, ahol a példájára szintén megindult az izléstelen reklámok ellen való harc. Egy *Martin Cornway* nevű utazó New-Yorkból hazajövet mondotta el a londoni egyesület minapi ülésén azokat a tapasztalatait, amelyeket New-Yorkban szerzett. A plakátok és reklámtáblák szerinte még mindig nagyon elcsúfítják Londont, míg New-Yorkban rájöttek már arra, hogy a plakátok és hirdető-táblák hatása elenyészően csekély az újságokban közzétett hirdetések eredményeinél. Csatlakozott ehhez a véleményhez *Bryce* képviselő, aki azt állította, hogy óriási pénzösszegeket pazarolnak el hiába utca-reklámokra. Ő legalább — mondotta — senki fiának a pillulát nem próbálná ki, még ha a legszebb tájon felállított táblán hirdetné is azokat. Egy bírő megvalóította, hogy rendkívül sajnálja, ha valami szegény verkiút kell megbüntetnie, aki nem akar odább állani a rendőr felszólítására és sokkal szívesebben róna ki bírságot azokra, akik izléstelen plakátokkal teszik tönkre a várost. Az ülésen természetesen mindenki egy véleményen volt, s végül elhatározták az egyesület tagjai, hogy bármennyire is nehéz a feladatuk, a küzdelmet folytatják.

— **Párbaj-bohózat.** *Mac Wilson Durand* amerikai fiatal ur, akinek, mert milliói vannak és mulatni akart, két esztendővel ezelőtt Párisba jött át, ahol tudvaleg eléggé jól lehet mulatni. Párisba az anyjával érkezett, pazar élethez látott, fényes társaságokba járt. Aztán vőlegény is lett, de nem valami túlságosan mély szerelemből, mert vőlegénykedése alatt ráért arra, hogy egy idősebb francia gróf feleségébe beleszeressen. Ezt ugyan nem tudta meg a menyasszonya, de elég csinos baja lett belőle. Az öreg gróf rájött felesége hűtlenségére, ráküdítte Durandra az unokaöccsét, ez egy kávéházban összehaverkedett a csábítóval, akinek a heves összeütközésében közben két metsző fogát ki is ütötte. Durand ezek után hirtelen eltűnt, s csak bizalmas barátának mondotta el, hogy Ostendébe megy verekedni. Nagysokára táviratot kap a menyasszony, hogy a vőlegény meghalt, párbajban elesett, az ellenfele pedig súlyosan megsebesült. A párisi jó barátok diszesen el akarják temetni Durandot és táviratoznak Ostendébe, hogy küldjék el a halottat. Onnan az a válasz érkezik, hogy halott nincs, párbaj Ostendében betek óta nem volt. Durand urat ellenben a játékatereken látták. Rengeteg pénzt vesztett és átkötözött hirtelen Doverbe. A barátok kiküldtek maguk közül valakit, hogy nyomozza ki. Ez a megbízott férfi rá is akadt. A két foga még mindig hiányzott és bevalotta, hogy csak két hónapra akart halott lenni, hogy megszabaduljon a menyasszonyától. Persze az ostendébe, hogy egyépen csak holtestet nem tudott Ostendében hagyni. Párisban több hölgyhez is volt köze és éppen ideje volt, hogy elmeneküljön. Most majd valami más városba megy szórakozni.

— **Házasság.** Diszes esküvő volt vasárnap délelben a dohány-utcai izr. templomban. Dr. *Kunffy* Lajos lesteművész tartotta esküvőjét *Tiller* Ella kisasszonnyal *Tiller* Samu san-marini főkonzul leányával. A kereskedő báros leányával. Az esküvő előkelő diszes közönség jelent meg közte számos fővárosi bizottsági tag *Márkus József* főpolgármesterrel az élén s a művészkörök több tagja *Ballo* Ede vezetésével. A szertartást dr. *Kohn* Samuel íróbbi végezte. Esküvő után az itjü pár olaszországi nászutra ment.

— **A bátorság királya.** Spanyolország legújabb híressége *Don Tancredo Lopez*. Ez egy bikaviadór, de nem olyan mint a többi. Főlelmetesen más. Semmi fegyver nincs nála és mégis megszemből a rettenetes bika állatát, amelyet tisztán a szeme igazétével győz le. Szóval *Don Tancredo Lopez bikahipnotizőr*. A kollégái ugyancsak becsülik, mert a *Rey de Valor* címmel tisztelték meg, ami annyit jelent, hogy a bátorság királya. Minden legyezőn, képes levelezőlapon az ő arcképe van mostanában. A madridi Plaza de Toros-on üzi titokzatos mesterségét. *Don Tancredo* oda áll a vad bika elé és arra, pusztán szeme nézésétől megszeliidülve, horgasztja le a fejét a megszállódott bikára. Pedig a spanyol bika sem ijedséget nem ismer, sem meg nem hátrál semmi elől, s ha megkezdte a viadalt, vagy belepusztul, vagy győz, de a harcot abban nem hagyja. Valahányszor orozslánokkal, medvékkel és tigrisekkel becsatották össze, mindig ezek a rettegett fenevadak menekültek kiluggatott bórrel a bika elől. Csak az életét huzza ki ép bórrel a viaskodást az ő rengeteg vastag bőrrel. *Don Tancredo* tiszta fehérbe öltözik tetőtől-talpig, amivel hasonlósága lesz a hagyománybeli commendadorhoz, aki olyan tipikus alakot öltött a *Don Juan* mondakörben. Fehérre festett zsámolyra áll a porond közepén és összefont karral várja a bikát. Egyetlenegy izma sem rezdül, olyan, akár egy szobor. És elkezdkezik a válságos pillanat. A sűrű embertömeg, amely ellepi az aréna lépcsőit, egyszerre elnémul, mindenkinek a szeme a fehér alakra mered. A torl ajtaja felpattan s rettenetes ordítással kirohan belőle a fekete szörnyeteg, a harci bika. A vadallat vérbe borult szemmel áldozatot keres és hegyes szarvát beledöfi a földbe, vagy a kerítésbe, előlűs lábával pedig porfelhőt ver. Egyszerre észreveszi a mozdulatlan torerót. A rengeteg közönség elakadó lélekzettel várja, hogy zussa szét a bika embert. De *Don Tancredo* mozdulatlanul, szinte kővé váltan áll helyén, csak szemében lángol sajátos tűz. És ekkor esoda történik. A rohanya közeledő bika futása mindlassabb lesz, egyszerre csak megáll, nyugtalanul néz körül, szimatolódik, azután hátra fordít a mozdulatlan alaknak és lassan elkorodik. A közönség öröng, tombolva tapsol, *Don Tancredo* pedig mosolyogva távozik a porondról. A titkot senki sem tudja, Csak találgatják. Beszéli, hogy hipnotizáló erő van benne, úgy, hogy a napfényben vakító fehér ruha esillapítón hat a bika idegeire. Vetélytársa nem akadt még *Don Tancredonak*. Próbálkozott ugyan néhány szegény picador a bikabüvölő mesterséggel, de úgy pörül járt, hogy lepedőben viték ki az arénából, vagy csalosan megfutott a válságos percben.

— **Halálozás.** Tegnap temették el Peresében *Gáspár* István volt szilágyi-somlyói ev. ref. lelkészét. Az elhunyt pap *Szász* Károly püspök kapjánja és a budapesti református hitközségnek hitszónoka volt.

— **A tisztviselők betegsegélyző egyesülete.** Az orvosszétség végrehajtó-bizottsága a következő sorok közlésére kér fel bennünket:

Az orvosszétség végrehajtó bizottságának és a tisztviselők betegsegélyző egyesületének megbízottjai ma délután érkeztetett tartottak, hogy az elmentek kiegyenlítését megkísértsék. A tárgyalás eredményre nem vezetett, mert a tisztviselők 1800 frtos fizetési fokozatát inkább nékül állították lel cenzusnak az orvosok meg azt kívánták, hogy az egyesületnek csak olyan tisztviselől lehessen tagja, akinek a lakbér beszámításával legfeljebb 1600 forint a fizetése. Mintán a tárgyalások már az első pontnál megakadtak, a jelentőitak kiinvitkozatták, hogy megbízottjaink jelentést fogtak tenni.

— **A brémai merénylő „nagyapja.”** A poroszországi *Schneidemühl*-ben a mult napokban agyonlölte magát egy *Weiland* Henrik nevű nyolevevény éves gazdag magánzó. A mikor *Schneidemühl*-be is eljutott a brémai merénylet híre, *Weiland* Henrik mindenkinek azt mondta, hogy a merénylő *Weiland* Dietrich az ő unokája és ezt a szégyent nem élheti tul. Az öreg most csakugyan beváltotta fenyegetését, Ugy mondják, hogy már régóta idegbajos volt

(x) Kérjünk mindenütt Emke-gyújtót!

FŐVÁROS.

(*) **A szegény-ügy rendezése.** A szegényügyi szabályrendelet elkészítésére kiküldött bizottság ma délelőt 10 órák orülést tartott az új városháza társalgó-termében. Az ülésben *Verédy* Károly kir. tanfelügyelő elnököl, mint meghívott tanácsadó *gróf Teleki* Sándor, *Havay* Sándor előljáró és *Gutenberg* Pál, a Sijőd-egyesület igazgatója voltak jelen; az előadó most dr. *Szalay* Mihály bizottsági tag volt. A bizottság folytatólagosan tárgyalva a szabályrendelet tervezetét, az 5. § után egy új paragrafust töltött be, mely a szegényügyi illetőséget a közigazgatási illetőségtől elválasztja. A paragrafus így hangzik az előadó javaslatában:

Szegényügyi szempontból budapesti illetősége van az olyanoknak, akik Budapesten egy huzamban 7 évig önálló lakást tartanak és itt rendes foglalkozást folytatnak, tekintet nélkül arra, hogy egyenes adót fizetnek-e vagy nem.

Kállay Gyula azt indítványozta, hogy ne 7, hanem 10 évben állapítsák meg az illetőségre jogosító ittlakás ideje. *Havay* Sándor ellenzi az indítványt, de elogadatlása esetén a magyar honosság kikötését indítványozza. Dr. *Szalay* Mihály elfogadja mindkét indítványt. A bizottság elogadta az új szakaszt, mire *Verédy* Károly elnök az intézkedés elvi alapját elogadva, adminisztratív szempontból különvéleményt jelent be. Mintán a további szakaszok jelentékeny részének szerkezete attól függ, hogy létesül-e kapcsolat a hatósági és magánjétékonyság között, a bizottság előbb ezt az eivi kérdést tárgyalta. Dr. *Szalay* Mihály előadó szükségesnek tartja a kapcsolatot, de fakultatív alapon és ily értelemben tesz javaslatot, melyet a bizottság elfogadott. A kivétel módozataira nézve ugy az előadónak, mint *Havay* előljárónak kész tervezete van. A két tervezetet a bizottság kedden este 6 órák tárgyalja az új városháza társalgó termében.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** **Várszínház.** Az Országos Színészakadémia növendékei vasárnap este *Paileron* A hol unatkoznak című vigjátékában mutatták be tehetségüket és szorgalmas haladásukat. Szellemes párbeszédeinél, finoman jellemzett alakjainál fogva meglehetősen nehéz feladatot ad ez a kiváló francia vigjáték fiatal növendékeknek, akik most vannak a sejlődés, a kibontakozás első stádiumaiban. Nem is kívánhatjuk tőlük, hogy már most teljes illúziót adjanak abban, amit csak tíz év múlva fognak igazán jól eljátszani, amikor már birtokukban lesz a szó és a jellemzés hatalma. Elég, ha egyelőre csak a vékonyan, de jól megrajzolt körvonalak sejtetik velünk, hogy a félnék vázlatból idővel éleltől duzzadó, meleg színekben tündöklő kép lesz. Ezt a sejtelmet éreztük *Berlányi* Vanda kisasszonnyal szemben, aki *Suzannet* játszotta kedves, megnyerő, helyenkint bájos nívaitással. Az igazi szubrett-talantumok ritkák és *Berlányi* kisasszonyt e kevesek közé soroljuk. *Rónai* Matildnak jutott az a rendkívül nehéz feladat, hogy a finom lelkű és finom modoru *Reville* hercegnőt játssza. Eléggy megdicséerjük, ha azt mondjuk, hogy nagy diszkrecióval igyekezett hozzásimulni a szerep hangjához. Sok értelmet és figyelemreméltó temperamentumot mutatott a többi szereplők is; *Raymond*-né szerepében *Elsy* Emilia, *Cérna* grófné és *Watson* Lucy szerepében *Szék* Gizella és *Radányi*

Ida. A férfiak közül különösen Szöke Sándort és Sik Dezsőt említhetjük Raymond és Bellac szerepében. Van tehetségük a jellemzésre. A darabot jeles tanárjuk, *Bercsényi Béla* tanította be nekik és ez meglátott az összejáték kitünő tempóján.

**** Diósné Hamburgban.** *Diósné-Handel* Berta asszony, az *Operaház* távozó kitudó drámai primadonnája, mint *Hamburgból* telegrafálják, ma lépett elő először az ottani színházban, mint *Sába királynője* zsufozásig megtelt nézőtér előtt. A művésznő hatalmas sikert aratott és az egész estét át lelkes ünneplésben részesült. *Diósné* még mint *Fidelio*, *Erzsébet*, *Ortrud* és *Brünnhilda* lép föl.

**** Hangverseny.** Ritka műveltségben volt ma este részük azoknak, akik a *Royal-terem* koncertdobogója előtt összegyűleltek, a hol *Buls Pál*, a nagynevű énekes szólaltatta meg nemes művészetét. A dalnéneknek ez az előkelő mestere nem kápráztat-hat el organumának érzéki varázslata, amelynek szépsége immáron őszies hervadásban lénylik, de ott, ahol a természet cserbe hagyja, biztos erővel győzedelmeskedik igazi művészetének szuverén hatalma. Nemes és minden salaktól ment művészet az övé, tartalmilag leszűrdött és eszközeiben megállapodott, tele költői bensőséggel, amelynek valami férfiasan rideg izt ad németül katonás egyénisége. Ha a legjobb Loewe-énekeseket emlegetjük, akkor *Buls Pált* is meg kell neveznünk. Valóban dalban elbűsült dráma volt az ő *Archibald Douglas*-ja, amelynek kicizált előadásában minden hangranyaltnak megvolt a maga jellemző célja; ugyancsak nagy hálát váltott ki belőlünk a Loewe-sítnak ez a mestere a *Der Sängler* című balladával is. A Schumann-féle *Két gránátost* a közönség viharos tapsára meg kellett ismételnie; *Buls*nál igazi katonadal! Egy orosz és két alföldi népdal következett az epika után és az énekesnek, mintha instrumentumot cserélt volna, külön módja van arra, hogy az idegen népdaloknak sajátságosan nemzeti szépségeit velünk megértse, — még az organuma is, úgy tetszett, másként hangzott mint a Loewe-balladák előadásánál. A harmadik rész könnyed, fülbemászó dolgokat hozott: egy-egy dalt *Lorleberg*-, *Pretsch*- és *Jungstöl* és mindögyöknek nagy értéket adott az előadás. A közönség egész estét át viharosan ünnepelte a jeles dalost. Nagy sikere volt *Singer* Richardnak, *Leschetitzky* ifjú tanítványának, akit a közönség néman fogadott megjelensékek, de a Chopin-féle polonaise elhangzása után, mintegy valami meglepetésből magához térve, annál melegebben megtapsolt. Ugyancsak nagy sikere volt mesterének két szerzeményével is, amely hangversenytérünknek ujdonságot jelentett. Az egyiknek címe *Barcarolla* (noha ballada, tele lüktető cselekvénnyel), a másiké *Tarantella*, amelyet valami harangzugas, egyházi intermezzo választ ketté; mind a kettő virtuóz embernek virtuóz célra készült munkája, tele pikáns ötlettel és poétikus hangulattal. A fiatal művész nagyon jól festette meg a billentyűk segédével mind a két olasz képet és a közönségben, amely szokatlan melegséggel fejezte ki elismerését, nagy várakozást ébresztett jövődjére iránt. — Közreműködött még az estén *Veesey Lajos* hegedűművész is, ki *Wieniawsky* Legendáját és *Bach* Air-jét adta elő. *Veesey* Ferikének, a csuda-fiúcskának, ki tegnap este ejtette bálmulba virtuóz játékával a közönséget, edes atyja és mestere, — tegnap, mint pädagogus aratott nagy diadalt, ma pedig megmutatta, hogy mint hegedűjátékos is számításba jő.

(G-ly.)

**** A Nemzeti Színházban** Sudermann *Moriturijából* a főpróbát kedden délelőtt 11 órakor tartják meg.

**** A műegyetemi zenekar hangversenye.** A műegyetem hallgatóiból alakult zenekar március hó 25-iken, hétfőn este 7^{1/2} órakor hangversenyt rendez a *Royal-szálló* diszterében a saját alapja javára. A műegyetemi zenekar előadja *Haydn* G.-dur szimfóniáját *Hofman* Serenádját és *Beethoven* Coriolán-nyitányát. Közreműködik továbbá: *Harris* Ervin, *Hubay* Jenő tanítványa, aki *Beethoven* hegedű-versenyét adja elő, *Kun* Emil, aki *Popper* Orosz-ábrándját mutatja be gondonkán és *Kalmár* Piroksa, a Vigzsinház jeles művésznője, aki köteteményt szaval. Ezenkívül *Dvorak* F.-dur vonósnegyestet is hallani fogjuk. Játékosok: *Kemény* Arthur, *Kelemen* Lajos, *Irsai* Ervin és *Kun* Emil.

**** A párisi színházak baja.** A napokban írtunk róla, hogy a párisi színházaknak nagyon rosszul folyik a dolguk. A legtöbb színház üres nézőtér előtt játszik s a színházak igazgatói úgy akarnak segíteni a bajon, hogy leszállítják a helyárakat. A *Chatelet*-színház már meg is kezdte s harminc százalékkal szállította lejjebb jegyeinek az árat. Együttal be is szüntette a szabadjegyeket.

**** Hangverseny a Telefon Hírműködésén.** Ma, hétfőn este 7^{1/2} órakor hazhangversenyt rendez előzetőknek és hallgatóknak szórakoztatására a *Telefon Hírműködés*. Közreműködnek a hangversenyt *Asztaller* Irma urán, *Hortmann* Jenő, *Mattis* Alfréd, *Ney* Bernát és *Weinbaum* Keresztély urak. A hangverseny után a rendez esti fellépéshez következik, annak végeztével pedig 11 óráig még cigányzene lesz hallható a kagylókon keresztül, melyet az Emke és az Elite kávéházból közvetít a *Telefon Hírműködés*.

MŰVÉSZET.

Gróf Andrássy Tivadar lemondása.

Budapest, március 17.

Az országos magyar képzőművészeti társulat a városligeti műcsarnokban vasárnap délelőtt rendkívüli közgyűlést tartott, melynek egyedüli tárgya volt: határozathozatal *Andrássy* Tivadar grófnak a társulati elnökségről való lemondása ügyében. A közgyűlésen nagy számmal jelentek meg a társulatnak művész- és pártoló-tagjai.

Dr. *Berzevics* Albert alelnök megnyitván a közgyűlést, bejelenté, hogy úgy ő, mint az egész művészvilág a legnagyobb megdöbbenéssel és sajnálkozással értesült arról, hogy a társulat elnöke, gróf *Andrássy* Tivadar állásáról leköszönt. Dr. *Ambrozovits* Dezső titkár felolvassa *Andrássy* lemondó levelét. Erre *Berzevics* alelnök előterjeszti, hogy a társulat választmánya már foglalkozott a lemondás ügyével s ismételteti, amit akkor mondott. Ma csak a legmélyebb sajnálattal fogadhatjuk az elnök lemondását, de benne meg nem nyugodhatunk. Nem nyugodhatunk meg először azért, mert nincsen olyan magyar művész, akit bármely lépésében vagy cselekedetében az elnök személye ellen való intenció vezérelt volna, de nem nyugodhatunk meg azért sem, mert a Társulat azzal az ügygyel, amely a lemondásnak közvetlen oka volt, soha, semmiféle alakban nem foglalkozott, abban semmiképp állást nem foglalt. Ezért az igazgatóság egyelőrtől a következő indítványt teszi:

Mondja ki a választmány, hogy az elnök lemondó levelét egy rendkívüli közgyűlés elé terjeszti, amely közgyűlés, lehetőleg egyhangu határozattal mondja ki, hogy a lemondást el nem fogadja és az elnököt küldöttség útján biztosítván változhatatlan ragaszkodásáról és bizalmáról, fölkéri lemondása visszavonására.

Berzevics ezután a legmelegebben ajánlja a javaslat egyhangu elfogadását.

Zajos helyeslés és éljenzés követte e beszédet. Ezután *Zala György* igazgatósági tag úgy is, mint a magyar képzőművészek egyesületének elnöke, a legmelegebb elismerés hangján méltatta *Andrássy* Tivadar grófnak a magyar képzőművészetek körül szerzett érdemét. Kijelenti, hogy a magyar művészek körében *Andrássy* ellen soha semmiféle averzió nem volt s a művészeknek legnagyobb érdekük, hogy *Andrássy* grótot az elnöki székből megtartsák. Ajánlja, hogy a közgyűlés közféltárással fogadja el az indítványt.

Bessenyei Ferenc orsz. képviselő a társulat műpártoló tagjai nevében lelkes hangon aposztrofálja *Andrássy* kitünő érdemét, s csatlakozik *Zala* javaslatához.

Berzevics Albert alelnök lelkes taps és éljenzés közt jelenti ki az indítvány egyhangu elfogadását és javasolja a küldöttség megválasztását. Előbb azonban a következő kijelentést tette:

Kezdetül fogva annyira azonosítottam magamat azzal a törekvéssel, hogy *Andrássy* állásában megtartsuk, hogy az ő megmaradásától tettem saját megmaradásomat is függővé és az ő végleges megválasztása esetében magam is állásomat a társulat rendelkezésére bocsátottam volna. Ekképpen az ő maradása mellett mintegy személyesen is érdekelve lévén, kívánatos, hogy a társaság kérésének tolmácsa az elnökség körén kívül álló, e kérdésben mondhatni független tagja legyen.

E nyilatkozat után a közgyűlés a küldöttség vezetőjévé *Percezel* Dezsőt, a képviselőház elnökét választotta meg, tagzával pedig a következőket: báró *Harkányi* Frigyes, *Szalay* Imre, *Benczur* Gyula, *Zala György*, *Kammerer* Ernő, *Fadrusz* János, *Ujvári* Ignác, *Jendrassik* Jenő, *Dudics* Andor, *Hausmann* Alajos, *Olgay* Ferenc és *Bálint* Zoltán. A küldöttség a hét folyamán fogja a közgyűlés bizalmi nyilatkozatát gróf *Andrássy* Tivadar előtt tolmácsolni.

A közgyűlés e lelkes megnyilatkozása után képzőművésztünk minden barátja reméli, hogy gróf *Andrássy* Tivadar továbbra is megmarad a képzőművészeti társulat élén.

□ A müncheni Szecesszió kiállítása. *Müncheni* levelezőnk írja: A *Szecesszió* ez évi tavaszi látala megnyitott s május végéig lesz látható. Amit ma látunk, az teljesen kifejezte a ma művészi szívrohadt, habár valami „szecessziós” mű nincsen is a brokátos falakra főlakasztva, de nincs ám rossz kép sem, olyan, amilyenre odahaza azt mondjuk: Jó, egészen jó.

A körülbelül hatszáz mű mind festés, vagy rajz és a legtöbb közte, — ami szintén jellemző a mostani művészetre — a tájkép. Nem tudom: a természet naivan művészi, vagy primitív egyszerű imádása és bálmulása-e azok, avagy az egyebek festésének a költségsége, — nem tudom: a művészek azt mondják-e magukban: „szép a szobaberendezés, a történelem meg magasztos, a vallás szent, — de hajj: a berendezéshez kellenek drága és szép butorok, nagy, jó összekötötések (amit emberek, akiknek néha gallerjúk, sokszor meg ebédjük nincsen, Istenem, honnan vegyenek?) —

a történelemhez ruhák és nagyon sok, meg válogatott modellek elkészítések, a bibliát meg bizony nagyobb-részt már elfestették előlünk!... De a természet, úgy, ahogy mi látjuk, színesen és hangulatosan, főn-ségesen... mi a koloristák — és csak azt látom, hogy sok, nagyon sok és szép kép kiált le a falakról: mink, mink vagyunk az élet és a duzzadó szabadság!...

Mindazáltal van egyéb is. Van pár — nagyon kis számú — interieur, de ezek azután megválogatott darabok. *Höcker* Pál egy képe ilyen „egy zenész szobája az empir korból” — roppant finom és átértett dolog; ugyancsak *Höcker* „olasz fu-ja” erős karakterű arckép. Egy másik nemtájkép *Stirn* „atelierben”-je és „modellváására”; mind a kettő levegős kép; az első jobb. *Lichtenberger* a harmadik e sorozatban; bravuros felaktjai és női alakjai föltűnést keltenek. Végre megemlítjük *Bartha* Ernőt, ezt az itt élő, talentumos fiatal magyar piktort, aki a tárlat egyik leg-finomabb dolgát csinálta. A pastellane „Judás” a budapesti téli tárlaton is ki volt állítva.

Ude Frigyesről és *Thoma* Jánostól is látnak egy-egy vázsnat, amin az ő nevüknek meg nem felelő festék van. *Klein* pár jó arcképet hozott és még hogy ki ne feledjük — ott van *Korzenorfer* nagyon jó férfi portréja és a magyar *Belányi* két női tanulmányja.

Ha még *Kernstock* Károly ölelkező paraszt párját (szintén Budapestről jött) megemlítjük, körülbelül be is fejeztük azokat a képeket, amiken emberek vannak.

Hanem a tájképek! Csak ha *Heyer*, *Codex*, *Moller*, *Kutscha*, *Max Hagen*, *Besig*, *Storn*, *Kuns*, *Wieland*, *Keller*, *Genger*, *Kaiser* nevét fölszámoljuk, nagyon szép sorozatát kapjuk a természet művészeinek. Hol vannak még *Thoma*, a leheltszerű esős ködök megerőzője, *Buttersack* és *Fehrenberg* az 6. erős estvői színeikkel és hol *Becker* Benno mély és természetesen lelkelve. A legnagyobbak azonban ezek között: *Hepenbarth*, *Wolff* Pál, mesésen intenzív és éles dolgaival és *Bössenroth* — aki a színeit mint hogy ha egy színlány álmából lopta volna el... *Pietsch* Richard jó és nagy színtöltő tájai mellett szép üvegablakokat állított ki.

Egy ciklusa van itt azonkívül a *Jugend*ből régen jól ismert *Angelo Janknak*; bravuros és nagytudású rajzai a dombok-völgyeknek, pirostetejű házakkal. Végre egy nagyon jó portréját látjuk az elhalt *Böcklinnek* *Würtembergertől*. (G.)

□ Barabás Miklós arcképe. *Barabás* Miklósnak, a magyar festészet megalapítójának arcképe az utóbbi napokban függesztették ki a Nemzeti Múzeum képtárára nagyrémében. Az arcképet, mely a mestert kezében palletával ábrázolja, és mely a *Barabás*-kiállításán is látható volt, a megboldogult művész leánya, *Maszk* Hugóné ajándékozta az országos gyűjteménynek.

□ A rajzoktatásról. Nagyon okos kis füzet jelent meg *Szűts* Izsó tollából *Az elemi rajzoktatás reformja* címen. Az értekezés helytelen s elavult rajzoktatási módszerünket erős bírálat alá véve, a rajzoktatást a gyermek lelki ösztönei természetesen fejlődésére kívánja alapítani és úgy reformálni, mint azt *Spencer* Herbert elvi alapján az angolok és amerikaiak megvalósították. Egy külön fejezetben a modern elemi iskola rajzoktatásának célját anyagát és menétét az amerikai Egyesült-Államokban és Angliában divó természetesen nevelési módszer alkalmazásával részletesen határozza meg. A rajzoktatás alsó fokán elérendő cél a munkálkodás vágyának kielégítésében, a fantázia fejlesztésében és a megfigyelő képesség felkötésében rejlik, amely célok mellett a rajzolás ügyesség másodrangú tényező. A munkának igen érdekes része az, amely a közismereti tantárgyak sajátkezü illusztrálásával foglalkozik és azt vallja, hogy a rajzolásnak veres fonalként kell végigbuzdódnia minden tantárgy észszerű oktatásában. Megrendelhető a *Budapesti Napló* kiadóhivatalában.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

□ Magyarország kincse. Formás, csinos kis füzet a Könyves Kálmán Értéstitőjének februári száma. Az izléses borítékot *Jókai* Mór arcképe díszíti s a költőfejedelmé méltatása az egész könyvecské. *Magyarország kincse*: a *Jókai*-irodalom, ennek a kultuszát szolgálja a *Jókairól* szóló tanulmány, amely *Thury* Zoltán munkája. A szép füzetet kívánatra ingyen megküldi az érdeklődőknek a Könyves Kálmán részvénytársaság. (Kerepesi-ut 17.)

□ Uj szöveg a magyar általános polgári törvénykönyv tervezetének házasságjog részéhez. Írta: dr. *Raffay* Ferenc, győri ügyvéd. Ára 1 korona.

□ A Tanító sors. Ezen a címen *Drochler* Nándor regényes elbeszélést írt, amely április hóban jelenik meg. A mű ára előfizetésben 3 korona. A tízta jövődelem felérésben a Tanítók háznak, felérésben pedig az Országos Izraelita Tanító-Egyesületnek jut.

Magyar Jogi Lexikon. A Pallas irodalmi és nyomdai részvénytársaság kiadásában és a Dr. Márkus Dezso szerkesztésében megjelenő „Magyar Jogi Lexikon”-nak harmadik kötete jelent meg, mely a *Dialecta* — *Halászati jog* címszavak közti óriási anyagot öleli fel. Amit az eddig megjelent két kötetnél is osztatlan dícsérettel emelt ki minden bíráló, azt ennél a kötetnél is ismételhetjük. A lexikon tartalma összehasonlíthatatlanul gazdagabb bármely külföldi lexikonnál, mert a jogi életnek minden, legrejtettebb zugára is kiterjed, ami kétségtelenül első sorban a szerkesztő érdeme, akinek nagy és sokoldalú tudása tette lehetővé az óriási munka létrejöttét. A jogtudomány összes ágaiba tartozó anyag mellett ott találjuk az igazságügyi ügyvitel valamennyi részletkérdését, valamint az ország minden egyes igazságügyi hatóságára vonatkozó tájékoztatást, mindenütt az illető jogiorrás pontos és szabatos megjelölésével. Noha a lexikon első sorban a legszorosabb értelemben vett jogtudományra terjed ki: azért a bel- és külföldi közigazgatási jog, valamint a pénzügyi jog kérdéseit is körbe vonta és ezek mindegyikére is feltétlenül megbízható, tömör és szabatos választ ad. De nemcsak a tartalom gazdagsága teszi a Magyar Jogi Lexikont valószínűleg specialitással, hanem az anyag beosztása is. Ígylet pedig az a körülmény, melyet elsőnek kellett volna kiemelni, hogy a lexikon minden ízében eredeti magyar alkotás. A magyar joganyag mellett ott találjuk azonban minden egyes cikkben a római jogra valamint az összes modern jogokra való utalást. A lexikon dolgozóitársai közt a hazai jogásztárság legjobb erőit találjuk a külföldiek közül ebben a kötetben Endemann Vilmostól, a német jogtudomány e legnagyobb alakjainak egyikétől találunk eredeti cikkeket. A magyar jogtudomány büszké lehet arra, hogy ily lexikont képes létrehozni. A lexikon hátralévő két kötete a jövő őszig okvetlenül megjelenik. Az öt kötet munka ára 100 korona, de a kötetek egyenként 20 korona árban is megrendelhetők a kiadó Pallas irodalmi és nyomdai részvénytársaságnál, ugyancsak minden könyvkereskedésben is.

Romantika. Pásztor József, a jeles fiatal író *Romantika* címmel újabb elbeszéléseit gyűjtötte egy kötetbe és kiadja. A könyv ára két korona lesz. Előfizetési pénzek a szerző lakására Budapest, Zergeutca 23. szám alá küldendők.

Lakbérleti jog és eljárás. Dr. Berényi Sándor és Dr. Graber Károly budapesti ügyvédek Lakbérleti jog és eljárás cím alatt öt év előtt kiadott munkájukat most bővített és teljesen átdolgozott második kiadásban rendezték sajtó alá. A szerzők egy táblában a kormányhatóságilag eddigre jóváhagyott összes lakbérleti szabályrendeletek jegyzékét is összeállították. A műhöz, amely nem csupán a jogásztárságnak, hanem a műveltebb nagyközönségnek is van száma és amely e téren az egyedüli monográfia, terjedelmes tárgyutató és a feldolgozott szabályok felsorolása csatlakozik. A 302 lapból álló mű az Athenaeum kiadása. Ára 5 korona.

Ókori Lexikon. A Franklin-Társulat kiadásában megjelenő, Pecz Vilmostól szerkesztett Ókori Lexikonnak megjelent a 9-dik füzet, amely a Dactyli Ideától Dionysusig terjedő cikkeket tartalmazza. A füzetet 15 ábra díszíti s a régi és a mai Athén színes térképe, melyet Schilling Lajos egyetemi tanár rajzolt a legújabb ásatások főeredményeinek értékesítésével. A füzet ára 1 korona. Megrendelhető a Budapesti Napló kiadóhivatalában.

Déli fjordok. Írta: ifjabb Hegedűs Sándor. Az Athenaeum kiadása. Ára 3 korona. Új, izzó színekben pompázó, ragyogó világot ismerünk meg, az északi fjordnak naphevítté, sugárörökötté képét. Lelkünk szeretettel suhan a benzín hajócska után, mely a szerzőt lágyan ringatva vízi a csodás partok, tűndéri szigetek, a mesék világára emlékeztető városok felé. Olykor ieteszszük a szép kis könyvet, mintha az álmok birodalmából térünk volna vissza és epedve vágyunk utána. Jó könyv, mert a természet örök szépségeit hirdeti, érdekes könyv, mert lebilincsel és magyar könyv, mert magyar a szerző lelkesedése, magyar, tüzes a temperamentuma és magyar a színes, fordulatos nyelve.

Edith. A Legjobb Könyvek című regénytár újabb kötettel gyarapodott s Vik évfolyamának 4-ik darabja is megjelent. Ezzel a kötettel Deipit Albert egyik regényének közelébe kezd meg a vállalat. A regénynek Edith a címe s két részre terjed. A regény a Légrády-tésvérek kiadásában került a könyvpiaçra, egy kötet ára egy korona.

A Magyar Könyvtárnak újabb hat füzetét jelent meg: Endrődi Sándor Ghitta című novellás kötetét, Faludi Ferenecnek három spanyolból átdolgozott elbeszélése, A Kalevala, Vikár Béla fordításában, Wellsnek érdekesítő regénye: Dr. Moreau szigete és Petőfi élete és költészete. Megrendelhetők a Budapesti Napló kiadóhivatalában.

EGYESÜLETEK.

(A Lipótvárosi Kaszinó közgyűlése.) A Lipótvárosi Kaszinó ma tartotta meg tizenkilencedik rendes évi közgyűlését. Dr. Falk Miksa, aki a kaszinónak fenállása óta elnöke, a tagok lelkes éljenzése között nyitotta meg az igen látogatott közgyűlést.

A jelentésben a választmány arra utal, hogy a kaszinó hivatások és foglalkozások különböző voltára való tekintet nélkül, a tagok összeségének társadalmi érintkezésére kétségtelenül egybefoglaló hatással van; kilátásba helyezi a helyiségek nagymérvű kibővítését, közönetet mond a kenyérből sikere érdekében írá-

dozott költségbizottságnak. végül meglepéssel konstataálja, hogy a tagoknak nyújtott irodalmi és művészeti élvezetek magas színvonalon állottak. A tagok száma most 1298, a bevételek 5013-88 koronával haladtak felül az előirányzott összeget, a kaszinó tiszta vagyonra 74 072-08 korona. A költségelőirányzat 518,400 koronával záródik. Hírlapokra és könyvekre 6,000 korona, képzőművészeti és zenéi pályázatokra 2400 korona van előirányozva.

A jelentést tudomásul vették azután. Falk Miksa elnök bejelenti, hogy Ruszt József igazgató levelet intézett hozzá, amelyben hivatkozással a kaszinó belső életében mutatkozott áramlatokra és tünetekre kijelenti, hogy az igazgatói állásra nem reflektál többé s újból való megválasztását nem fogadná el.

A közgyűlés Egger Gyula teiszóalása után a lemondást nem fogadta el, sőt Ruszt Józsefnek önfeláldozó buzgalmaért és nagyszerű működéséért nagy lelkesedéssel köszönetet és bizalmat szavazott.

A folyó ügyek és néhány indítvány elintézése után a tisztújítás következett, melynek eredménye a következők:

Elnök: dr. Falk Miksa; **alelnökök:** Neumann Frigyes és Lányi Leó; **igazgatók:** Bamberger Béla, Basch Gyula, Keppich Emil, dr. Löw Sámuel, Ormódy Vilmos, Ruszt József, dr. Stiller Mór; **títkár:** dr. Fraenkel Sándor; **gazda:** Birnbaum Imre; **könyvtáros:** dr. Friedl V.; **pénztáros** és ellenőr: Szabó P. Leó és dr. Strasser Imre; **ügyész** a hivatalos jelölttel szemben dr. Sebestyén József lett; **választmányi tagok:** dr. Baracs Marcel, Braehle Lajos, dr. Darvay Fülöp, dr. Gerber Béla, dr. Gerő Lajos, dr. Gyöngyössi József, dr. Havass Adolf, dr. Herczel Zsolt, dr. Holtsehek Szigrid, Léderer Sándor, Massanek Rezső, dr. Neumann Rafael, Palotay Rezső, dr. Piek Jenő, dr. Polatschek Alfréd, dr. Pollák Ilés, dr. Szabó Artúr Uimann Gyula, dr. Várkonyi Oszkár, Vidor Emil és Weisz Fülöp.

(A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet) tegnap vasárnap tartotta a tagok nagy érdeklődése mellett rendes évi közgyűlését. A vidékről is sok tag jelent meg. Az egybegyűlétek nagy tetszéssel fogadták Czigler Győző elnök megnyitó beszédét, melyben az idén kifejtett nagy tevékenységre hivatkozva, az iparos nevelés ügyével foglalkozott. Azt fejtegette, hogy az iparos nevelésnek oly irányban kellene működni, hogy az építkezések teréről végre a hazai erők kiszoríthatassák az idegen pallérokat és egyéb segítő erőket; a mai rendszer neveitje inkább a bürokrat keresik föl, ahelyett, hogy hivatászerűen a gyakorlat terére lépjenek. Az elnöki megnyitó után a títkár adta elő az évi jelentést.

A jelentés a műszaki és az egyesületnek a közszaki címek és gyakorlat rendtartása dolgában kifejtett tevékenységét. Aztán megemlíti az egyesület alapító elnökének, Hollán Ernő altábornagynak elhunytáról. Az egyesület nagy halottjának szombathelyi sírhelyét emléktáblával fogja megjelölni és sírja fölé emléket állít. Az év eseményei közt érinti a Nemzeti Színház újjáépítése dolgában indított akciót és beszámol az egyesületben folyó nagyszabású műszaki és városrendezési vitákról, a szakosztályok üléséről, a párisi magyar kiállítás sikeréről. Tavaly 134 tag lépett be, meghalt 77 tag, a mai létszám 2245. A folyó évi költségvetés 82 480 korona kiadással és 82 520 korona bevétellel záródik. Az egyesület vagyonra 396 853 korona, ebben a Vásárhelyi szobor-alap 1702 korona.

Azután a múlt évi építészeti nagy pályázat bíráló bizottságának javaslata alapján az elnök fölbonította a jelölés leveleket; az első díjat (aranyérem és a közoktatásügyi miniszter adományaként 1200 korona utazási ösztöndíj) Károlyi L. Emil, a második díjat (ezüst érem) Csányi Károly nyerte el; dícséretet kaptak Garay Ernő és Schodisch Lajos művei, valamint a Lutheránus jelölés mű is, de ennek a szerzője nem jelentkezett. Azután kihirdették még az új pályázat programját (kisebb színház) 1902. január 6. határidővel. A módosított alapszabályokból kiemeljük, hogy ezentul szakképzett nők is lehetnek tagjai az egyesületnek.

Vége a választásokra került a sor; a szabályok értelmében megüresedett alelnöki tisztségre Zsigmond Béla választott meg. **Választmányi tagok** lettek: Bánó László, Bényei Zsigmond, Faragó Lipót, Fransek Imre, Kádár Gusztáv, Kallinger Mihály, Ney Béla, Pecz Samu, Szerdahelyi Agost, Szűts Béla, Vater József, dr. Wagner Jenő.

SPORT.

Football. A nemzetközi mérkőzések tegnap kezdődtek, fényes diadalt szerelve a magyar lapidárgóknak. Az érdekesnek ígérkező match nagy közönséget, számos hölgyet is vonzott a csömöri-uti versenypályára. A közönség nem is távozott csalódottan, mert a magyar csoport várakozásán felül megjelelt a belője helyezett bízalomnak, megverte Bécs legrégebbi football csapatát, amelyet magyar csapata még nem győzött le.

Az I. Vienna Football Club és a Mitegyetemi Football Club I. csapatai voltak a kezdők. A bécsi csapat nemcsak a B. T. K.-t verte meg tavaly (3:0), hanem a Slavia a kontinens legjobb csapata is erős ellenfélre talált benne és csak nehezen tudta levérni (2:0). Ily erős csapattal állt tegnap szembe a M. F. K.

A játék lanyhán indult meg. A M. F. K. támad s bár folyton ostromolja a bécsiek kapuját, goalt nem tud rugni, úgy, hogy az első half time 0:0 eredményel végződik. A M. F. K. főlénye már az első

félidőben kintint s a helyzetet a másodikban is dominálja. Az első goalt Missky rúpi a bécsiek kapujába, amelyet 3 perc múlva a második goal követ. Szép volt a harmadik goal, amelyet szintén Missky hajtott a V. F. C. kapujába. A bécsiek csak ritkán léphettek fel támadólag és végül már teljes védekezésre szorítottak. Az eredmény tehát 3:0 goal az M. F. C. javára. Mindkét fél biggadtan játszott. Dícséretes a M. F. C. csapatának nyugodt magatartása és minden erőszakosságát nélkülöző játéka. E játékmódot eredményezte szép diadalt. Kiténtek Koch (M. F. C.) és Zander (V. F. C.), kik derekasan versengtek egymás között. Jól játszottak a magyar csapatban: Zsaly és Reiner hátvédők Gillemot, Lindner és Lill fedezet, Lauber és Missky.

Prágai football match. Prágából telegrafálják: Óriási közönség jelenlétében folyt le ma délután a Budapesti Magyar Uszó Egyesület és a prágai Slavia közötti football mérkőzés. A küzdelem igen heves volt. A publikum feszült érdeklődéssel kísérte a fess magyar fiuk minden mozdulatát s egy-egy ügyesebb mozdulatot zafosan „eljen”-ezett. Kora délután kezdődött a verseny, mely csak az esti órákban végződött. Az eredmény 4:2 a prágai Slavia javára. Ez az eredmény teljesen kielégítő, ha tekintetbe vesszük, hogy Magyarország legjobb csapata a Budapesti Torna Club football csapata 3:1 eredményt ért el legutóbbi küzdelmében a Slavia javára. A cseh közönség a magyar fiukat lelkes ovációban részesítette.

Manifesto. A fogadóvilágot gyakran éri mostanában kellemetlen meglepetés a nagy liverpooli akadályversenyyel kapcsolatban. A legújabb eset az, hogy az első favoritok egyikét, Manifestot tegnap törölték a versenyből, miután pár nappal ezelőtt ugyanezt cselekedték Romanoffal is. *Hidden Mystery* a legelső favoritot tudvalevőleg agyonlőtték, *Ambush II*-én az előre fogadók favoritján pedig azért vesztett el a fél turvilág pénze, mert gazdája az angol király gyászja miatt nem állt el az indításától. *Most Coveri Hack* és egy egészen új nagyság, *Levanter* a világ akadály-derbyjének a favoritja.

TAVIRATOK.

Harcok Kongóban.

Brüsszel, március 17. A lapok jelentik: *Wulf* Őrnagy, akit azzal a megbízással küldtek ki, hogy bosszulja meg annak a belga ügynöknek a halálát, akit a Kongó-államban a denaluuk megöltek, a Lubidi-folyó mellett megütöközt a lázadókkal és megverte és meghódolásra kényszerítette őket. A Kongó állam katonái közül 4 elesett és 4 megsebesült.

Sztrájk.

Marseille, március 17. A hatóság ma ugyanolyan intézkedéseket tett a rend fenntartására, mint tegnap. A hajógyárak felő vívó utakat katonaság tartja megszállva, a rakodópartokon lovasőrjáratok cirkálnak. A város teljesen nyugodt.

Páris, március 17. A Havas-ügynökség jelenti Montcau les Mines-ből: A katonaság mára szigorú utasításokat kapott. Tegnap estig 700 munkás jelentkezett a munka folytatására.

A lázadó filipinók.

Washington, március 17. *Mac Arthur* tábornoktól a következő távirat érkezett: *Trias*, a lázadó filipinók tábornoka 9 tiszttel és 199 fegyveres emberrel megadta magát. *Trias* hűséget esküdött az Egyesült-Államoknak.

Közgazdasági táviratok.

Róma, március 17. Stefanü-ügynökség jelenti Bengaszából március 15-iki keletelt. Ma itt olasz postahivatalok nyitottak meg *A Colletteti* tengernagy parancsnoksága alatt álló olasz hajó-osztályt most az itteni kikötőben van.

New-York, március 17. A mult héten kivitték 117,800 dollár értékű aranyat és 929,762 dollár értékű ezüstöt. Az arany Havannába ment, az ezüst Londonba.

KÖZGAZDASÁG.

A Magyar Földhitelintézet gróf Desseffy Aurél elnökle alatt ma tartotta évi rendes közgyűlését, a tagok élénk részvétele mellett.

Az igazgatósági jelentés szerint, az előző évi jelentésben vázolt nehéz viszonyok a papírok árfolyamának további csökkenését idézték elő. Ez a körülmény megnehezítette az új jelzálogos kölcsönök legombolyítását az azok alapján kibocsátandó záloglevelek sikeres értékesítésének nehézségei miatt. Azonban ezek együttesen sem gyakoroltak az intézet zálogleveleire nagyobb hatást, minthogy még a külföldön sem volt tetemesebb mobilitásunk érezhető, hazánk határain belül pedig az egészen jelentéktelen mennyiségre szorítottak. Az engedélyezett kölcsönök alapján kibocsátott csaknem 10 millió korona záloglevél csekély kivétellel kizárólag hazánkban talált elhelyezést, úgy, hogy ezáltal a nálunk kint kereső földbírtokosok hitelügye az év végéig majdnem egészen kielégített.

Áttérve a lefolyt év eredményeinek számszerű részletezésére, az 1900. évben beérkezett 1868 jelzálogos kölcsönrészvény 22,947.400 K. kölcsönösszeg erejéig. Megszavatató 958 folyamodónak 14,694.200 K. Tényleg folyóvá tettett 521 kölcsönvételnek 9,243.200 K. jelzálogos kölcsön. Rendkívüli förtésztés fejében 375 adós által 2,568.126-48 K. fizetett vissza.

Az üzleteredmény-számla, levonva abból az intézeti nyugdíjalap alkotáására 10%-ot és a földműveléssel kapcsolatos közművelődési, humanitárius célokra fordítandó 1%-ot, 851.292 korona 47 fillér tiszta jövedelmet tüntet fel, mely egész összegében a tartalékalaphoz csatolható. Ezzel együtt az intézetnek alapítása óta tartalékba helyezett saját szerzeménye 23,364.076 korona 97 fillérre emelkedett. Megemlékezik a jelentős azon vesztéséről, amelyet az intézet Szilágy József, gróf Zichy Ferenc és gróf Szláray János halálával szenvedett.

A jelentős tudomásul vétele után a közgyűlés a felmentvényt úgy az igazgatóságának, mint a felügyelőbizottságának megadta. Ezután az elbunytat helyébe három felügyelőbizottsági tagot választottak; nevezetesen herceg Eszterházy Mihályt, ifj. gróf Zichy Jánost és báró Wodianer Albertet, mire a közgyűlés véget ért.

A közgyűlés előtt a alapítók tartottak ülést, gróf Szapáry Gyula elnökölte alatt, amelyen felvették az alapítók sorába Darányi Ignác földművelésügyi minisztert, Tihanyi Bélát, Miklós Ödönt, gróf Zichy Pál Ferencet, gróf Wenkheim Gézárt és Szilágy Tibort.

A vendéglősök országos szövetsége az alapszabályait fölterjesztette a kereskedelemügyi miniszterhez javahagyás végett. A miniszter most leiratilag tudtja, hogy az alapszabályok egyneműen szakasza ellen kifogása van. Ilyen a 12. §, amely a szövetség fölöljárása esetén a vagyon felől intézkedik. A szakasz ugyanis azt foglalja magában, hogy a felosztott egyesület vagyona közhasznú célokra fordítandó. A miniszter azt kívánja, hogy a szakasz így szóljon: A szövetség fölöljárása után, a vagyon közhasznú igaz célokra fordítandó. — A miniszter kívánja továbbá, hogy a 3-ik §-ból töröljék azt, hogy a tanonc ügy országosan szervezendő, mert ennek a szervezése nem a vendéglősök országos szövetségéhez tartozik, hanem az ipartörvény keretében. Az ellen azonban, hogy a szövetség a pinócér-tanulókat támogassa, szakzerű oktatásban részesítse, kilógást nem tesz a miniszter, annál kevésbé, mert mindez keresztülvihető, anélkül, hogy a tanonc-ügy országos szervezése a szövetségben megindítsák. Ezekkel a módosításokkal helyben fogja hagyni a miniszter az alapszabályokat.

A magyar serfőzők egyesülete ma tartotta rendes évi közgyűlését Műnisch Aurél országgyűlési képviselő elnökölte alatt. Az évi jelentés élnék képet nyújt az igazgatóság tavalyi tevékenységéről. A közgyűlés a jelentés valamint a mérleget egyhangúlag tudomásul vette és Műnisch Aurél elnöknek, az igazgató-tanácsnak, valamint a pénzügykezelési megbízott ifj. Hagenmacher Henriknek köszönetet szavazott. Az évi számvizsgálók újból való megválasztása után, Lichbaum Adolf megemlékezett arról, hogy az egyesület ma tartja a tizedik közgyűlését és indítványozta, hogy ez alkalomból az egyesület alapítójához és első elnökéhez, id. Atch Ferenchez üdvözlő irat intéztessek. Az indítványt egyhangúlag elfogadták, mire az elnök a közgyűlést berekesztette.

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

Z. S. (Egy levél) A legértékesebb a formája, amely közvetlen és egyszerű. Ennek a kvalitásának talán jobb témánál jobb hasznát is veheti.

X. Y. A tanító fáradozásához mindenképpen méltatlan ez az eljárás. Ezt be kell látnia az ön fölöttes hatóságának, írja meg tehát az illetékes helyre, hogy minő veszedelem fenyegeti önt és a közoktatásügyet. Bizonyos dolog, hogy a közoktatásügyi minisztérium érvényesíteni fogja a vetőját.

Bihari. Temesvár. A bélat akár az első, akár az utolsó ütésnél csak akkor lehet bementani, ha a felső és a király a kijátszás, vagy a bementás alkalmával együtt van.

Pusztai előfizető. Bizalmas barátok használhatják ezt a megszólítást. Különbözik egyes vidékeken általánosságban járja, amin kár is iennakadni, hiszen szebb, mint a Nagysád szó.

C. K. Mignon. Forduljon gróf Zichy Jenőhöz; címe: Kegyelmes ur.

Egy tisztviselő. Sok igazság van a soraiban. Nem ajánlat azonban, hogy a vélemények surlódásán akképpen segítsünk, hogy a vitázó felek közé betesszünk még egy harmadikat is. Így a békesség még nehezebben jönne létre.

Hűségese olvasó. Intézkedtünk, hogy a jegyzések minden nap megjelenjenek.

A. J. Vukovár. A háziorvos, ha megvizsgálja a dolgot, segíthet a bajon.

M. Sz. Miskolc. Okvetlenül meg kell jelennie az ünnepeinken. Akadályokat ugyan ki talál ebben?

M. V. Bizony nem való a nyilvánosság elől. Egyébként az eset természetétől függ.

Interpelláció. A költeményeknek Szentjóni Szabó László a szerzője. Az elismerést szíves üdvözléssel viszonzozuk.

156 322. Bicz. Kérdésére nézve alapos információkat kell szereznünk a földművelési minisztériumtól s azért türelmet kérünk, mert az kissé sokáig tart.

154.984. A miénk volt helyes. Tudósításunkat egy malom adja.

154.148. A cím: Miskolci M. és társa Mohács.

K. B. Hajdu-Nánás. A kérdést méltóztatssék szabatosan megírni; nem értjük, milyen rabbirol van szó.

Régi előfizető. Zágráb. Gracza, Szabadságharc történetében megtalálja bőven, rövidebben a történelmi kézikönyvekben.

M. J. Ujpest. Az említett könyvet nem kaptuk meg.

C. K. Budapest. 1. Elmeget a bátyjával. 2. Ha oka van rá, ne válaszoljon a levelére.

K. M. Hódmezővásárhely. Reklamált levelét nem kaptuk meg.

R. S. Berzevice. A második hírt közöltük, az első borzalmas, jobb ha az ember nem olvas ilyenmiről. Figyelmet köszönettel viszonzozuk.

Verserközl.

H. K. Budapest. A formája epigramma, a hangja líra, az értéke semmi. — **K. D.** Ügyes a mottója, annyira, hogy a verselés fogvatékoságával szemközt is kiengeszteli az olvasót. — **G. F.** Bőségesen terem meg magyar hazában verskötet, fűzve is, díszes köntösben is. Miért akadályoznók meg tehát tanácsunkkal az ön kötetének megjelenését? A mutatóba küldött versei azt bizonyítják, hogy az átlagos kötetek között az ön nem lesz az utolsó, az ismerősei bizonyára meg is fogják venni. De az igazi költészetlő bizony távol vannak a versei. „Az idegenek között” című még a legjobb közzölök a többiben tombol az álpathoz s szinte riktó a hangulatok erőteltsége. Ha az igazi munka embere ön, akkor más tere viszi át az ambícióját, higgye el a boldogulás felé könnyebben evez verskötet finanszírozása nélkül. — **H. A. Bécs.** Nem versebe kell az ilyen öletet belehelyezni, hanem egy bővített mondatba s a point jobban hat. Ami másik vállalkozását illeti, megpróbálhatja, kockázattal nem jár. — **Sz. K.** Kedves impresszió, a kidolgozása mesterkelt. — **D. B. Budapest.** Rutinos munka. Egyneműly simitást kell csak rajta végezni és közölhető. A verset délután 5 és 7 óra között átveheti a szerkesztőségben. — **Mimoza.** Terjengős és elnyújtott több közvetlenséget kell belevinni. — **M. Gy.** Gyári uton készített népdalok ezek. — **V. J.** Ki a titokzatos szerző? Egyébként kritikára vall, hogy rejtgeti a portékát, mert sok rajta a kifogásolni való. — **A te sírodnál...** Az érzéshez nem méltó a forma. — **P-t.** Legközelebb sorra kerül. — **B-r K-n.** Valóban alkalmas verse arra, hogy megítéljük, vajjon érdemes-e ön az önképzőköri elnökségre.

- Ah lehullt a csatabárd
- Zajtalan,
- Föltámadál soh se várd!
- Hasztalan
- A küzdés, a sóhajtas...
- Hontalan
- A botor színű óhajtas.

Persze, hogy méltó ön az elnökségre. Nagyon is méltó. De a versét még se közölhetjük, nagyon rossz ugyanis. — **L. N.** Rutinos munka, közreadjuk. — **Előfizető fia.** Kár, hogy olyan nagyra becsüli az emlékkönyvek verseit. Ne utánozza ezeket. — **F. I.** Sablon valamennyi. — **Cs. Z. Eperjes.** Kedves dilettantizmus, ha szigorú kritikával mérí majd a munkáját, küld közölhető is. — **T. A.** Jól tud sütni, főzni, annak megboesátható az ilyen vers. — **E. A.** Szóraz referáda ez. — **M. B.** (A diva.) Ügyes, átadtuk a Magyar Színpadnak, ahol meg is jelent. — **B. P. A.** „Te vagy...” kezdetű, megboesátható, a többi silány. — **O. A.** Bátor és önfeláldozó minden elhatározása, a verse azonban gyöngye. — **L. M.** Kedves, bájos a téma, rossz a forma. — **G. Gy.** A típusa annak a rimelgetésnek, amelytől távol van minden őszinteség.

hangulat és érzés. Azt a szomorú emléket, amely az ön életéhez tepad, mintha erőnek erejével tőkésíteni akarná olecsó rigmusokban. Méltatlan dolog ez. Az igazi szeretet és tisztelet a kegyeletes érzésben lakozik és nem az efféle emléksorokban. — **F. M.** Kongó üresség véges-végig. — **R. Gy.** Ót elfocésértel óra, öt rossz vers. — **H. M.** Diosóretes szándék, legyen meg a foganatja — verselés nélkül. — **P. Zs.** Küzdve küzd a formával. — **H-nu K-ly.** Előbb meg kell tanulnia magyarul gondolkodni, aztán írhat prózát — magánhasználatra. — **B. E.** A téma megérdemli a gondosabb kidolgozást. — **N. S. A.** A költőt egyedül a versei protezsálják. Kár volt provokálnia a szánakozásunkat, hiszen a részvétünk nem a vers-faragó, hanem az ember felé fordul. — **P. D.** Az „Honkához” című hangulatos, simítani kellene rajta. — **Color.** Az utolsó strófája így hangzik:

Könnyem letörli majd más,
Vannak elfogulatlanabb, jobb emberek...
Reményeség szédulta a kultusz disparitás,
Szerelmi stutógást nem hall a csalít, berek...

Tévedés vagyok az ügyben. Szerencsétlen ke-sérgő, a kultusz disparitás a 1894:XXXI. törvény-cikk óta már nem házassági akadály. Lirai versben azonban igen jól hangzik... — **A. I.** Parlaji a hangja. — **M. A.** Impressziót mintha hivatalos jegyzőkönyvbe raktározná el, olyan szárazak. — **B. I.** Nagy fáradsággal mesterkelt dolgok. — **F. A.** A fordítás közel se jár az eredetiehez. — **P. L.** A Ha társaságban... kezdetű biztató kísérlet. — **K. D.** A Napkeletkor kezdetű jobb, de még nem jó. — **Dodó.** A hibáját egy szóban meg lehet mondani: — próza. — **Debrecen.** Némelykor a nyomdafesték is elpirul. — **Honvéd.** A köznap is túlságos ambiciós, a vasárnapi közléstől el kell tehát állnia. — **M. A.** A kísérő levél kedves, a vers rossz. — **Egyedül.** Kiri az őszinteség hiánya a rigmusokból. — **B. F.** Imitáció valamennyi. — **D. M.** (Korzőn.) Ügyes, rutinos munka, fog még közölhető is irni. — **Jerino.** Misztikus és érthetetlen. — **B. Gy.** Ultrazecesszió. — **V. B.** Megkövezik az embert, ha ilyen elvekkel áll ki a fórumba.

D. E. (Merengés), **D. M.** (Jegyváltásra), **A. P.** (Az áldozatok), **B. J.** (Egész nap), **C. Gy.** (Az öngyilkosjelölt), **W. Zs.** (Tavaszzal), **Sz. (Neked), H. N.** (Késés), **K. F.** (Visszaemlékezés), **D. Ly.** (Magányban), **R. J.** (Tudom akkor...), **N-r.** (Sírodnál), **L. S.** (Művészabóru), **Sz. L.** (Anyámoz), **Gy. E.** (Képeslevezőlap); verseik közölhetetnek.

Napirend.

- Napló:** Hétfő, március 18. — Római katolikus: Jer. Ciril et f. — Protestáns: Sándor. — Görög-orosz: (március 5.) Konom. — Zsidó: Adár 27. — Nap két: 5 óra 52 percek. — Nyugszik: 5 óra 53 percek. — Hold két: délelőtt 4 óra 25 percek. — Nyugszik: délután 3 óra 35 percek.
- A pénzügyminiszter fogad délután 4 órakor.**
- Nemzeti Múzeum.** Természettajri tár. Nyitva délelőtt 9 órától 1 óráig. Többi tárai 1 korona belépődíjjal tekinthetők meg.
- Országos Képtár zárva.**
- Iparművészeti múzeum zárva.**
- Teknológiai Iparmúzeum nyitva van délelőtt 9 órától 12 óráig és d. u. 2—5-ig.**
- Mezőgazdasági múzeum zárva.**
- Földtani intézet múzeuma zárva.**
- Közeledési Múzeum a Városligetben délelőtt 9 órától 12 óráig és d. u. 3—5-ig.**
- Magyar kereskedelmi múzeum a városligeti iparcarnokban délelőtt 9 órától 2 óráig.**
- Szabadalmi levéltár d. e. 9—1-ig.**
- Az Akadémia Goethe-szobája nyitva d. e. 10—12-ig.**
- Muzeumi könyvtár nyitva d. e. 9—1-ig.**
- Akadémiai könyvtár nyitva délután 3—7-ig.**
- Egyetemi könyvtár zárva.**
- Iparművészeti múzeum zárva.**
- Magy. kir. statisztikai hivatal nyilvános könyvtára és térképtáryteménye nyitva délelőtt 10—1-ig.**
- Magyar kereskedelmi múzeum könyvtára és tudakozó osztálya délelőtt 9 órától 12-ig és délután 3—6-ig.**
- Az új országgház kupaolcarnoka és lépcsőháza délelőtt 9 órától este 8-ig. Belépődíj 1 korona.**
- Allattert a Városligetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér.**
- Magyar Kereskedelmi Múzeum.** Igazgató: VII. kerület Kerespesi-ut 20. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-6-ól délután 2 óráig. Tudakozó osztály és kereskedelmi szakkönyvtár VII. Kerespesi-ut 22. sz. Hivatalos órák délelőtt 9—12 óráig és délután 3—6 óráig. A hazai termékek állandó kiállítása, (a Keleti mintatár és kereskedelem-történeti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás, melyben az üzletvezetés arisztokratákat is eszközöl) a városligeti iparcarnokban nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 2 órától 4 óráig. A külügyi kirendeltségek központi üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V., Váci-körút 32. szám alatt.

FORRÓ ÉJSZAKÁK
című versköte
Ára 2 korona.
Bérmementes ajánlattal küldéssel 2 kor. 35 fill. Posta-utalványon megrendelhető a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában Budapest, József-körút 18.

BUTOR részletfizetésre!
Állami és városi tisztviselők, katonatisztek, egyház-ferdek, valamint más hitoképes egyének kedvező részletfizetések mellett kapnak szilárd gyártmányu asztalos- és kárpitkozott buterokat.
Dósa Kálmán Bpest, Erzsébet-tér 18. sz.
Sas-utca sarok, I. em.
Ángyagszámlát 25 kr. levélgyök beutalással ellen be-mentve küld semti cég R. osztálya. 8107

MATICO-INJECTIO
GRIMAULT & Co, PARIS
Matico levelekből készült ártalmatlan szer legrovidebb idő alatt gyógyítja a titkos betegségeket, mint hólyagyhurut, kankó stb. még akkor is, ha az régi s elhanyagolt volna is.
Egy üveg ára 3 frt.
Magyarországi forrák: **TORÓK JÓZSEF** gyógyszerész Budapest, királyi utca 12.

